

AVTOMOBILSKA »SENZACIJA«

V zadnji številki našega časopisa še nismo mogli streči svojim bralcem z nobeno zanesljivo novico o pripravah našega podjetja za montažo avtomobilov, čeprav se je o tem že mnogo šušljalo v tovarni in zunaj nje. Hoteli smo počakati na sklenitev ustreznih sporazumov, ki so se pripravljal v več smereh. Menimo, da je naš prodajno-projektivni biro ravnal pravilno, ko te zadeve ni hotel vnaprej obešati na veliki zvon.

Res pa je tudi, da so nekateri naši vodilni funkcionarji v našem časopisu že večkrat dali jasno razumeti, da se v iskanju najustrežnejših proizvodnih možnosti ne mislimo omejevat na dosedanji proizvodni program, da pa naša tovarna vendarle ni takšne vrste, da bi lahko čez noč prešli npr. na izdelovanje igel ali kakršnih koli drobnih aparatov, o čemer je bilo prav tako slišati mnogo »strokovnih« mnenj in navsetov z raznih platí.

Avtomobilska »senzacija« je zdaj tu: na seji našega delavskega sveta v sredo 9. aprila 1969 so nazadnje potrdili pogodbo o industrijsko-proizvodni kooperaciji, ki so jo zastopniki naše tovarne 21. marca letos podpisali s francosko tvrdko Régie Renault. O tem so seve brž pisali naši dnevnik, najprej slovenski, potem pa še vsi drugi, saj je novica marsikje delovala senzacionalno, kajti dokler je šlo le za govorice, je vsakdo to jemal le za govorice, a zdaj gre zares. Zato se ne čudimo, da je bil odmev na to avtomobilsko senzacijo iz Litostroja precej hrupen.

Nedvomno bomo imeli še precej priložnosti, da se z raznih platí te »senzacije« podrobneje in поблиže dotaknemo. To pot bi tu hoteli naše bralce opozoriti predvsem na utemeljitve in pojasnila vodilnih delavcev v našem

podjetju o tem najnovejšem sklepu naše tovarne.

Pri pogodbi Litostroja z Renaultom, kakor je povedal naš generalni direktor Jože Kopinič v pogovoru z novinarji, gre za široko zastavljeno industrijsko proizvodno sodelovanje, pri čemer bomo dajali poseben poudarek avtomobilski proizvodnji. Pogodbo smo sklenili za deset let in so v njej podrobna določila o dobavah s francoske in naše strani, o medsebojni tehnični pomoči in o postopnem uvajanju avtomobilske proizvodnje v Litostroj. Seveda bomo v to naše sodelovanje z uglednim zunanjim partnerjem vključili tudi razne jugoslovanske proizvajalce, ki se že ukvarjajo s proizvodnjo sestavnih delov za avtomobilsko industrijo.

Vrednost od nas uvoženih sestavnih delov, ki jih bomo dobivali iz Francije, se bo morala seve ujemati z vrednostjo sestavnih delov, ki jih bomo mi pošiljali tvrdki Renault. Investicijski stroški za to novo panogo naše proizvodnje bodo sorazmerno zelo majhni. Za začetek bomo lahko brez škode namenili avtomobilski proizvodnji prostore sive livarne. Kasneje, ko bomo proizvodnjo avtomobilov povečali na 7000 in celo na 12.000 avtomobilov letno, pa bomo s sorazmerno majhnimi stroški lahko pokrili sedanjo žer-

javno progo in tako povečali prostor za montažo avtomobilov na kakih 20.000 kvadratnih metrov.

Komercialni direktor inž. Živojin Čuček pa je na vprašanje novinarjev dejal, da bomo v zadnjem tromesečju letos (ali do konca leta) lahko dali na trg 1500 vozil Renaultove družine. Prihodnje leto bomo verjetno lahko že sestavili 5000 vozil, izdelovali pa bomo in dajali na trg vse vrste Renaultovih vozil.

Direktor prodaje inž. Jože Sturm je še pred potrditvijo pogodbe z Renaultom dejal med drugim: Gre za razširitev proizvodnega programa v smeri proizvodnje, ki je pri nas že precej uveljavljena. Kot proizvajalci imamo po našem mnenju na trgu večji pomen in v dolgoročnem proizvodnem sodelovanju večje možnosti, da z dobavami naših izdelkov ali delov zagotovimo uvoz delov za osebne avtomobile. Navsezadnje imamo v proizvodnih sodelovanjih tudi že precej izkušenj in referenc. V Italiji sodelujemo z »OM«, kar zadeva proizvodnjo viličarjev. Z angleško tvrdko »Adamson Alliance« (London) smo sklenili industrijsko kooperacijo in izmenjali licence za mostne žerjave. Dobavljamo ulitke za ohišja turbin za italijansko tovarno »Nuovo Pionone« v Firencah. Po njihovem mnenju samo še dve tovarni zmoreta kakovostno enake dobave kot Litostroj. Morda je še malo znano, da sta pri nas proizvodnja za motorno industrijo, hkrati s tako imenovano avtomotivno proizvodnjo, precej obsežni. Lani je npr. vrednost te pro-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Živel 1. maj Lani prvič čez 20 milijard

V lanskem poslovnem letu je znašala fakturirana realizacija 201 679 021,16 Ndin. To pa je več kot 20 milijard starih dinarjev in hkrati lep uspeh, ki ga je dosegel 3.000-članski kolektiv Litostroja, saj je bil dosežen pod pogoji, ki so bili vse prej kot ugodni za naše podjetje. Zato smo te, do sedaj najvišje realizacije še toliko bolj veseli.

In še en pomemben rekord smo dosegli v letu 1968: proizvedli smo 9.866 ton finalnih proizvodov (samo v proizvodni enoti finalnih izdelkov), kar predstavlja doslej največjo tonažo v kateremkoli poslovnem letu. In če bi se poglobili v strukturo teh proizvodov, bi ugotovili, da zahtevajo ti proizvodi mnogo visokokvalificiranega človekovega dela, saj je v gornji številki vsebovanih 2366,9 ton vodnih turbin, 1953,7 ton žerjavov, 1617,4 ton vodnih črpalk, 1494,8 ton talnih transportnih sredstev, 104,8 ton Diesel-motorjev itd.

Prav tako ta dva »rekorda« nista bila dosežena z ekstenzivnimi ekonomskimi ukrepi, saj nismo povečevali niti števila zaposlenih niti vključevali novih investicij v proizvodnjo.

Poslovno poročilo za leto 1968, ki je te dni v obravnavi v kolektivu, daje še mnogo drugih gospodarskih in finančnih kazalcev o našem poslovanju v preteklem letu. Vsekakor zahtevajo ti kazalci posebno proučitev, ki naj bo potem osnova za ukrepanje in naše poslovne odločitve v prihodnosti.

Uspehi in rezultati poslovanja v letu 1968 pa so nam dali odgovor na marsikatero vprašanje iz preteklosti. Ali bo kruha za nas? To se pravi, ali bo dovolj naročil za naše proizvode. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da naročila dobivamo, čeprav pod težjimi pogoji. Ali drugače povedano, interes za naše proizvode sploh nikoli ni pojenjal. Normalen dotok naročil nam otežkoča

le pomanjkanje denarja pri naših kupcih, kakor tudi pri nas, kar nam onemogoča pomembnejše kreditiranje naših proizvodov kupcem, kar pa si »bogata konkurenca« lahko privoščiti in tako tudi dela. Tako gre resda marsikatero večje in težje naročilo mimo nas. Toda zaradi tega nismo postali pesimisti, ali pa taki kot tista pisarniška moč, ki je zaradi »nejasnih perspektiv« postala apatična. Prav je, da smo se pri gornjih ugotovitvah oprli na lastne sile. Tako smo vzporedno s tem, ko smo preprečevali razne banke o večjem posluhu pri napajanju z obratnimi sredstvi ali kreditiranju konkretnih poslov, tudi sami v okviru naših možnosti iskali optimalne rešitve ter delamo na programu povečevanja lastnih obratnih sredstev. Rezultati, čeprav skromni, so že tu!

Povrnimo se ponovno na naš lanski finančni rezultat. Poslovni stroški so znašali 72,2% fakturirane realizacije, realizirani osebni dohodek 24,8%, medtem ko dobiček le 3%! In če je bila lansko leto ena od poglavitnih nalog pridobivanje naročil, potem moramo dati letos na prvo mesto zniževanje poslovnih stroškov. To pa je obsežno področje dela! Toda vsi naporji v tej smeri so vedno dobro poplačani. Ni potrebno, da mnogo govorimo o skritih rezervah, tako kot smo to delali pred kakimi tremi leti, ko nam je ta izraz postal skoraj zoprni. Ukrepajmo raje konkretno, kajti rezerve niso skrite.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Saj ne poznajo Litostroja

DELO JE DNE 17. II. 1969 PRIOBČILO ČLANEK Z NASLOVOM »SAJ NE POZNAJO LITOSTROJA«, KI GA ZAVOLJO POMEMBNOŠTI SKORAJ V CELOTI PONATISKUJEMO:

»Mi da smo politična tovarna? Dovolite, da povem vsem tistim, ki nam to očitajo, da Litostroj doslej še nikdar ni bil deležen nobenega dinarja dotacij, pa tudi iz skladov skupnih rezerv doslej še nikoli ni dobil niti dinarja sanacijskega kredita. Sicer pa, saj naše podjetje mnogo bolje poznajo v tujini kot doma! Če bi ga doma poznali, je dejal Jože Kopinič, generalni direktor Litostroja, »potem nam ne bi bilo treba poslušati nesmiselnih nasvetov, naj v Litostroju preusmerimo proizvodnjo. Rad pa bi tistim, ki dajejo takšne nasvete, tudi dopovedal, da je vse kaj drugega in tudi neprimerno teže doseči 230 milijonov novih dinarjev letne proizvodnje v Litostroju, kot pa v podjetju, kjer sem bil prej zaposlen, 430 milijonov. Zakaj? Pri tistih 430 milijonih je vrednost živega dela dosegla vsega le 18 odstotkov, vse drugo pa je bila le vrednost materiala in montaža. V litostrojki proizvodnji pa je kar 50 odstotkov novostvarjene vrednosti.«

»Veste, saj morda je to za nas slabo, da smo doslej tudi v največjih poslovnih težavah finančno še zmeraj ostali nad vodo. Tudi minulo poslovno leto smo končali, kot bo pokazal zaključni račun, z okoli poltretjim milijonom ostanka dohodka za sklade,« je razlagal finančni direktor Litostroja Milan Špolar. »Pravzaprav pa bi ne bilo nič čudnega, če bi imeli izgubo, saj bomo po zaključnem računu za minulo leto ena izmed redkih belih vran med jugoslovanskimi podjetji strojne industrije.«

Po planu naj bi ob koncu leta spravili v sklade kar 10 odstotkov od 230 milijonov od skupne vrednosti proizvodnje. Pri tem pa računajo na več kot 10-odstotno povečanje sredstev za osebne dohodke.

»Le zakaj potem nekateri govorijo, da bi bilo najbrž najbolje, če bi Litostroj svojo proizvodnjo preorientiral?«

»Kako preorientiral,« je dejal Jože Kopinič, »kaj pa naj bi potemtakem delali, če ne tiste izdelke, ki jih v naši tovarni in z našo opremo lahko? Naposled pa nas prav po teh izdelkih poznajo v tujini.«

V tujini jih poznajo tudi zato, ker se kot konkurenti nenehno pojavljajo na licitacijah, pa čeprav morda velikokrat vnaprej vedo, da bodo zelo verjetno uspeli s ponudbami glede cen, tehničnih karakteristik, kakovosti in dobavnih rokov; vedo pa tudi, da kljub vsemu ne bodo uspeli, ker ne bodo mogli ne pri bankah ne nikjer drugje priti do denarja, da bi opremo prodali na kredit.

»Preusmeritev nam sploh ni potrebna,« je razlagal generalni direktor Kopinič. »Pri izboru poslovanja nam je seveda potrebna stalna selekcija, da lahko v proizvodni plan vključimo kar največ zahtevnih izdelkov, takšnih, v katere bomo vložili kar največ živega dela. Turbine pa že dolgo niso naš edini izdelek. Kar 25 odstotkov vrednosti proizvodnje pomenijo veliki ladijski dizel motorji, viličarji in druga oprema za tako imenovani talni transport — 20 odstotkov; velike črpalne naprave, ki vsako sekundo izpuščajo tudi po deset kubičnih metrov vode, 15 do 18 odstotkov; oprema za cementarne je v vrednosti skupne proizvodnje udeležena z nadaljnjimi 10 do 12 odstotki. Samo četrtnina vrednosti proizvodnje torej še odpade na turbine. V tem letu pa je v skupni vrednosti proizvodnje udeležena na turbinska oprema celo samo s šestino, z 38 milijoni novih dinarjev.«

»Seveda, najbolje bi bilo, da bi kar polovico finančnega plana

lahko dosegli s turbinami. Če bi imeli naročila, bi to tudi zmogli. Zasluge bi bil v tem primeru največji, saj tako imenovana kompleksna oprema prinaša podjetju največjo akumulacijo.«

Takšnih »kompleksnih« poslov bi bilo za Litostroj v tujini kar precej. Kot najboljši ponudnik za gradnjo elektrarne Mangla v Pakistanu je bil izbran Litostroj. Posel bi podjetju prinesel pet milijonov dolarjev. Treba bi bilo doseči le še to, da bi sklad za pospeševanje in kreditiranje izvoza prek Jugobanke jamčil, da bo oprema dobavljena v Pakistan na kredit. Na omenjeno jamstvo pa so čakali predolgo, tako da je posel naposled dobilo podjetje iz Češkoslovaške. Stvar je bila toliko bolj nepomirljiva zaradi tega, ker je prav ob tistem času Jugoslavija odobrila Pakistanu za kreditiranje prodaje našega blaga 20 milijonov dolarjev kredita. Zakaj se sredstva sklada za pospeševanje in kreditiranje izvoza, ki jih daje jugoslovanska industrija, ne uporabljajo v njeno korist? Tako je že pred približno pol leta vprašal neki poslanec v zvezni skupščini, pa žal doslej še ni dobil odgovora. Potreben bi bil torej še precejšen korak, da bi sredstva omenjenega sklada racionalno uporabljali tudi za to, da bi z njimi kreditirali prodajo opreme na domačem trgu. Seveda pa je zelo pomembno, ali bo Litostroj dobil kredite, da mu bo z njimi sploh omogočeno sodelovanje pri gradnji šestih vodnih elektrarn, ki jih bodo gradili oziroma dogradili v bližnji prihodnosti — in da bo lahko sodeloval pri izdelavi opreme za cementno industrijo v naši državi.

»Veste,« sta razlagala generalni in finančni direktor, »ne zanašajmo se samo na to, koliko denarja bomo dobili pri skladu. Napeljali smo pogovore v številnih poslovnih bankah. V nekaterih so se pripravljali takoj pogovarjati o konkretnem poslu, brž ko povemo, da je zelo zanimiv in da smo tudi za to, da bi se dogovorili za soudeležbo pri dobičku. V nekaterih drugih poslovnih bankah pa pravijo: Oprostite, niste naši komitenti!« Od tega, kakšni bodo konkretni pogodbeni sporazumi s poslovnimi bankami, je torej močno odvisno, kako se bodo v prihodnjih letih v resnici gibale številke litostrojkih finančnih planov. Računajo pa, da bi prihodnje leto morali doseči finančni plan 280 milijonov, leto za tem 320 in leta 1972 350 milijonov novih dinarjev.

»Pa bo kolektiv imel zadostno spodbudo, da bo v petih letih tudi investiral v modernizacijo 35 milijonov dinarjev, kot ste poprej omenili?« »Toliko bo pravzaprav naš investicijski minimum,« je dejal Milan Špolar, »ki nam ga diktirajo kar več kot 70-odstotno odpisane proizvodne zmogljivosti. Razen dobre organizacije in priprave dela ter dobrih naročil pa je seveda zelo pomembna tudi stimulacija. Pri nas težimo, da bi z njo dosegli kadrovske selekcije. Gre pač za to, da smo nekdaj uvedli v podjetju za vse ljudi na odgovornejših organizatorskih in vodstvenih mestih funkcionalne dodatke, ki pomenijo pri vrsti zaposlenih kar 50 odstotkov vsega osebnega dohodka. V pravilniku pa smo določili tako, da v primeru, če planirani delovni rezultati niso doseženi, zgubi upravičenec del funkcionalnega dodatka. Najprej četrtno, če se napaka ponovi tretjič in četrtič, polovico, v naslednji fazi izgubi tri četrtnine dodatka.«

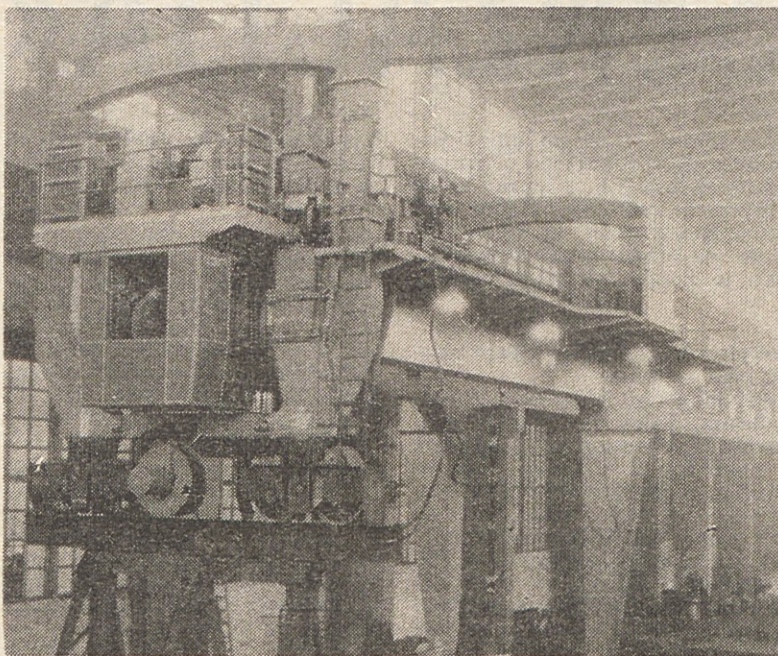
»Pa boste določila pravilnika dosledno upoštevali?«

»Seveda! Da bi zaostriili in povečali odgovornost, smo v pravilnik vnesli celo ostro določilo, da potem ko upravičenec zgubi ves dodatek, napoči trenutek, da na delovno mesto postavimo sposobnejšega. Tako imenovanih objektivnih okoliščin, ki smo jih ponavadi tako na široko upoštevali, pri dodeljevanju dodatka sploh ne upoštevamo. Sicer pa, da določila pravilnika veljajo, pove podatek, da je že po prvih treh mesecih od skupno 298 upravičencev bilo 199 takšnih, ki so zgubili del funkcionalnega dodatka. Dosegli so pač slabše rezultate, kot bi jih morali.«

Ta članek je priobčilo tudi glasilo ZK »Komunist« v svoji po-

sebni kongresni številki. Ob koncu članka pa je dodal še tole:

To je prizadeven delovni kolektiv. Kolektiv, ki ga tarejo težave zaradi neelastičnosti, togosti in počasnosti ljudi, ki delijo denar jugoslovanske industrije. Kolektiv, ki je, čeprav sam ni kriv, na svojih plečih prenesel breme vrste nesistematskih rešitev, pa tudi dejstva, da pred osmimi leti in več ni bilo »moderno«, da bi podjetje imelo svoj denar. Končno je to kolektiv, ki bo, prepričani smo, kakor doslej delal in dosegal vse večje uspehe, kolikor mu — denimo — denarniki ne bodo nalašč ali iz nevednosti nagajali.

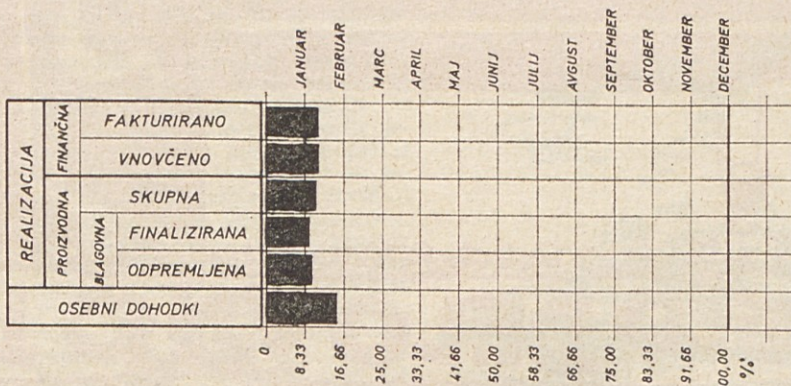
Mostovni žerjav za Skopje. Zmogljivost žerjava je 110 + 10 Mp

Naš barometer

STANJE KONEC FEBRUARJA 1969.

ČAS SE NEVERJETNO HITRO ODMIKA. JANUAR, FEBRUAR, MAREC... ZATO POGLEJMO, KAKŠNO JE STANJE NA BAROMETRU, KI JE ZABELEŽIL REZULTATE NASEGA DVOSEČNEGA DELA:

Finančna realizacija	%	%
— fakturirana	86,72	11,38
— vnovčena	87,44	11,48
Blagovna proizvodnja		
— skupna	99,09	11,09
— finalizirana	101,04	9,59
— odpremljena	108,37	10,28
Osebnih dohodki		
— izplačani	95,48	15,56

V prvem stolpcu so navedene odstotkovne vrednosti izpolnitve dvomesečnih kumulativnih dinamičnih planov, v zadnjem stolpcu pa odstotkovne vrednosti izpolnitve celoletnih planov.

Vsekakor ugotavljamo zadovoljivo izpolnitev planov blagovne proizvodnje, kar je predpogoj za dobro izpolnjevanje plana finančne realizacije. Toda ta pohvala je namenjena le izpolnjevanju dinamičnih planov. Drugače pa je z izpolnjevanjem celoletnih

planov, če jih enakomerno porazdelimo na vse leto. Tako bi znašala dvomesečna obveza 16,66% letnega plana, ki pa je kot vidimo, nismo nikjer dosegli. Le pri izplačilih osebnih dohodkov smo se ji skoraj približali.

Tak preudarni razsodnik je tudi naš barometer, ki kaže, kako izpolnjujemo letne plane. Na njem pa je vidno, da črte, ki označuje konec februarja, žal nismo dosegli.

N. V.

AVTOMOBILSKA »SENZACIJA«

(Nadaljevanje s 1. strani)

izvodnje v Litostroju dosegla okoli 8 milijard starih dinarjev.

In še to je treba vedeti: Tovarna, kakršna je naša, in s takšnimi možnostmi dobav; tovarna v mestu, kakršno je Ljubljana; tovarna s takšnim strokovnim sestavom zaposlenih; tovarna s takšnim zaledjem, kot ga ima Litostroj — vse to so argumenti, ki govorijo tudi za montažo avtomobilov v našem podjetju.

Iz obrazložitve inž. Jožeta Šturma bi dodali še tole: Ni najbolj pomembno, kdo začne dobavljati dele, poglavito je, da se medsebojne dobave po pogodbah izravnavajo v dogovorjenih rokih.

Delavski svet podjetja je vse te in še druge argumente za novo proizvodnjo v Litostroju vsestransko pretehtal in se nazadnje odločil za novo proizvodno usmeritev, ki pa navsezadnje ne pomeni drugega kakor razširitev tistega dela našega proizvodnega programa, v katerem so med drugim že dolgo avtomobilska dvigala, viličarji, nekateri tipi bagrov, ladijski motorji itd. In še to bi lahko rekli za sklep: Načrt za ta posel je starejši kot leto dni; skoraj bo minilo že dve leti, odkar smo resneje začeli upoštevati to zasnovano.

Toliko smo na rob te naše avtomobilske »senzacije« hoteli zapisati tudi mi, da bomo potem laže obravnavali stališča drugih do te naše pobude. Da bo teh precej in da bodo tudi precej različna od naših, o tem ne dvomimo. Prepričani pa smo, da bo naš delovni kolektiv tudi v tem primeru dokazal, da je bolj zrel, kakor menijo tisti, ki bi hoteli, da bi se Litostroj preusmeril na kakršno koli proizvodnjo, samo ne na takšno, ki mu jo narekujejo njegove proizvodne zmogljivosti in strokovna sposobnost njegovih delovnih ljudi.

LANI PRVIČ ČEZ 20 MILIJARD

(Nadaljevanje s 1. strani)

temveč zelo razločno vidne. Mnogo se da še napraviti pri skrajševanju poti denar-proizvod-denar. Pričeto delo mora dobiti čimprej dokončno obliko! To geslo bi moralo priti v kri in meso slehernega zaposlenega na kateremkoli delovnem mestu. Tako delajo vsi tisti, ki jim gre dobro, in če hočemo, da bo tudi nam bolje, jih posnemajmo. Zlata jama, ali pa vsaj srebrna oziroma bronasta pa so lahko tudi enostavne konstrukcijske rešitve naših proizvodov, enostavni tehnološki postopki, dobra kvaliteta in ne preveč drago dokazovanje te kvalitete (kar nas zadnje čase dokaj gnjavi), zmanjševanje izmetov, čuvanje obdelovalnih strojev in naprav ter ne nazadnje komercialna spretnost pri sklepanju pogodb in naročanju reprodukcijskega materiala. Vsaj z enim očesom pa moramo tudi oprezati, da se ne razpase birokracija, z razumom pa moramo organizirati delo.

Naš namen je jasan: hočemo spremeniti že omenjene lanske letne odnose 72,2% — 24,8% — 3,0% v bolj ugodne, in sicer povečati osebne dohodke in dobiček na račun poslovnih stroškov!

In še en cilj imamo pred seboj: letos startamo na 23 milijard starih dinarjev fakturirane realizacije. To je že konkretna zadolžitev v planu za leto 1969. Malo bolj previdno pa tudi že izražamo željo, da bi se ta povzpela do leta 1972 na vrednost 32 milijard starih dinarjev!

N. V.

Pametneje je, da se kregaš, kot pa da bi bil sam.

Talmut

Imamo manj prijateljev, kot si mislimo, a več kot jih poznamo.

Hoffmanstahl

Misliti je lahko, delati je težko, delati po načrtu pa je sploh najtežja stvar na svetu.

Goethe

Vtisi s kongresa

50 let

Deveti kongres ZKJ, ki je bil od 11. do 16. marca letos v Beogradu, je bil delovni dogovor, ki je ocenil minulo obdobje in tako prispeval k nadaljnjemu razvoju družbe. Novi nazori in spoznanja so v taki meri obogatili razvoj socialistične misli, da temu skoraj v praksi ni moč slediti. Devetega kongresa ZKJ se je kot delegat udeležil tudi član našega kolektiva inž. Zvone Volfand. Prosili smo ga, naj nam pove nekaj bežnih vtisov o poteku in delu kongresa.

Teško je na kratko opisati vtise o takem dogodku, kot je bil IX. kongres ZKJ. Menim, da je ta kongres ponovno in nedvoumno potrdil politiko ZKJ, kakor je bila že opredeljena na VIII. kongresu, ter politična stališča, ki so bila sprejeta ob gospodarski reformi. Osrednje teme na kongresu so bile: analiza prehojene poti, doseženi rezulta-

ti, še bolj pa pomanjkljivosti in ovire na tej poti. Zdi se mi, da so na tem kongresu hoteli konkretizirati nekatere elemente znotraj političnih okvirov. To se je pokazalo na področju družbeno-ekonomskih odnosov, kjer naj bi bili v gospodarstvu za vse enaki pogoji. Tudi pomoč nerazvitim jugoslovanskim področjem naj bo taka, da bo res pomoč

nerazvitim, in ne ovira razvoja gospodarsko bolj razvitih.

Vloga delegatov iz Slovenije je bila zelo pomembna, saj so bili navzoči domala vsi vodilni predstavniki političnega življenja. Razen tega so bodisi kot delegati, bodisi kot povabljeni gostje na kongresu sodelovali mnogi predstavniki slovenskega znanstvenega in kulturnega življenja, ki so s svojimi stališči pripomogli k temu, da so vprašanja z različnih področij temeljito in tudi strokovno proučili. Njihova stališča so bila v večini primerov sprejeta kot amandmaji, ki so kvalitetno prispevali h končnemu oblikovanju stališč v resoluciji.

Struktura udeležencev na tem kongresu je bila bistveno drugačna kakor na mnogih drugih dosedanjih podobnih manifestacijah. Gre namreč za zelo velik delež mladih ljudi, predstavniki

kov najrazličnejših področij družbenega življenja in dela. Menim, da so prav ti veliko prispevali k temu, da je bil kongres izredno delaven, obenem pa so le-ti tudi svoje zahteve postavljali zelo energično. Prav mladi ljudje pa so vztrajali na stališčih naše samoupravne prakse.

Poseben vtis so naredile name besede tovariša Tita, ko je dejal, da se prav na tem kongresu poslavljajo od aktivnega in naporenega političnega dela mnogi starejši tovariši, ki so do sedaj prispevali zelo velik delež k ustvarjanju tega, kar danes imamo, ter da je naloga mlajših začeto pot nadaljevati.

Menim, da je naloga komunistov v našem podjetju v prvi vrsti slediti duhu kongresa ter na podlagi temeljitih in vsestranskih ocen najti način, kako prispevati k nadaljnjemu razvoju podjetja.

Pozdrav IX. kongresu

Dne 11. 3. 1969 je politični aktiv v imenu članov celotnega kolektiva Titovih zavodov Litostroj poslal IX. kongresu ZKJ naslednjo brzojavko:

Kolektiv Litostroja z zaupanjem zre na delo kongresa ZK Jugoslavije. Prizadevanja Zveze komunistov v obdobju po VIII. kongresu so tudi nas spodbujala k razvijanju demokratičnega samoupravnega sistema, da bi se v pogojih družbene in gospodarske reforme kar najbolj uveljavil. Ob uspehih, ki smo jih dosegli, z nestrpnostjo pričakujemo novih rešitev, ki nas bodo v inte-

resu delavskega razreda dvignile na višjo stopnjo duhovne in materialne blaginje. Zavedamo se ugleda, ki ga ima naša dežela v mednarodni skupnosti, še posebno v deželah, ki so se opredelile za socialistično pot razvoja. Da bi obvarovali dosežene vrednote in tem dodali nove, želimo kongresu kar najbolj uspešno delo.

Kolektiv Litostroja

Komunisti Litostroja so poslali pozdravno brzojavko 9. kongresu ZK Jugoslavije

Volitve v samoupravne organe

Letošnje volitve novih članov v organe delavskega samoupravljanja so bile izredno važne.

Ustavni amandma XV, ki ga je sprejela Zvezna skupščina dne 16. decembra 1968, objavljen pa je bil v Uradnem listu SFRJ dne 20. decembra 1968, določa, da delovni ljudje uresničujejo samoupravljanje v delovni organizaciji kot celoti in v organizacijah združenega dela, da poverjajo določene funkcije upravljanja delavskemu svetu oziroma glede na naravo dejavnosti delovne organizacije drugemu ustreznemu organu upravljanja, določene izvršilne funkcije pa njemu odgovornim kolegijskim in izvršilnim organom, ki jih voli delavski svet delovne organizacije.

Z zakonom je lahko le določen postopek in način za imenovanje in razrešitev individualnega izvršilnega organa delovne organizacije, toda le v primeru, če opravlja zadeve posebnega družbenega pomena. S tem amandmajem so bile nadomeščene določbe v Zvezni ustavi iz leta 1963 in so bili ukinjeni prvi odstavek 90. čl., četrti do osmi odstavek 92. čl. in v celoti 93. čl. Ustave.

Z zakonom o prenehanju veljavnosti določb zveznih zakonov, s katerimi so urejena vprašanja, na katera se nanaša ustavni amandma XV (zakon je bil objavljen v Ur. l. SFRJ št. 13/69 z dne 27. marca 1969), so bili ukinjeni dosedanja zakonski predpisi, ki so urejali zadeve glede mandatne dobe članov delavskega sveta in upravnega odbora ter načina izvolitve, postopek izvolitve teh organov; črtane so bile vse določbe o sestavi in delu upravnega odbora podjetja, o mandatni dobi direktorja delovne organizacije in o postopku razpisa za tako vodilno delovno mesto. Črtani so še ostali zakonski predpisi zveznih zakonov, ki se nanašajo na vprašanja, zajeta v določbah zakona v volitvah

organov delavskega samoupravljanja, kot tudi določbe, ki se nanašajo na ustanavljanje kolegijskih in individualnih izvršilnih organov ter na njihovo delovno področje.

Naši izvoljeni predstavniki v delavskih svetih podjetja bodo zato morali usmerjati svoje delo za skupni interes vse delovne skupnosti s pravilnim reševanjem in odločanjem v važnih vprašanjih.

Volitve so potekale v redu. Na desetih voliščih je glasovalo od 3183 volilnih upravičencev 2632 volilcev oz. 82,70 %, ostali delavci pa so bili službeno odsotni ali pa opravičeno odsotni zaradi bolezni ali drugega utemeljenega vzroka. Neopravičeno ni glasovalo 188 volilcev oz. 5,9 %.

Podrobnejši rezultat volitev pa je naslednji:

V centralni delavski svet podjetja je bilo izvoljenih 34 novih članov, v delavske svete proizvodnih enot, sektorjev oz. služb pa 60 novih članov, in sicer v

centralni delavski svet: Miro Stalovsky, Polde Velkavrh, Matej Gelemanovič, Ivan Prijatelj, Dragotin Kapko, inž. Niko Knežević, Tončka Smerajc, Franc Tajnikar, Rudi Jesenšek, Ivan Torkar, Alojz Berginc, Janko Fonda, Martin Finc, Boris Kalčič, inž. Zvonimir Volfand, Josip Klobučar, Ivan Polajžar, inž. Marko Celarc, Milan Sibelja, Jože Sparemblek, Danilo Pečar, Marjan Trobec, Leon Tanko, Mirko Pirih, Milan Zupan, Jernej Sitar, Vinko Zibert, Karel Roudi, Lavoslav Sotenšek, Mate Lemič, Viljem Markuš, Kostja Dolinar, Jože Kolenc, Viktor Vidovič.

V svete delovnih enot direktorije, KS, EAS, sekretariat in DR so bili izvoljeni: Rudi Terčelj, Jože Pirc, Dana Berčič, Ivan Hrast, Kati Kržmanc, Vlado Mlinar, Bojan Brenčič, Branka Konestabo.

FRS, komerc., sekt. (MB) so bili izvoljeni: Janez Rode, Stane Kocjan, Dominik Doma, Rihard

Volišče št. 3 v livarni sive litine je bilo eno najlepše okrašenih volišč

Mužič, Mojca Pušnar, Milan Zajc, Janez Soklič, Cecilija Marn.

TS, PTO, TPD in SK so bili izvoljeni: inž. Jelka Babšek, Jože Pečar, Stane Levičar, Bogo Kosmač, Jože Babič, Janez Gostič, Anton Zonta, Emil Stopar.

PE MO, jeklolivarna, livarna sive litine, modelna mizarna, so bili izvoljeni: Drago Kogoj, Anton Hanc, Avgust Kočar, Jože Čonč, Miro Jager, Milan Hercigonja, Franc Jenko, Vinko Aljaž, Anton Lovše, Franc Rihtar.

PE PK so bili izvoljeni: Alojz Ausec, Ignac Horvat, Marjan Marušič, Vinko Vidovič, Jože Lukunič, Franc Kovačič, Franjo Panič, Dominik Povše.

»Mi komunisti Jugoslavije ne mislimo, da smo našli odgovore na vse sodobne dileme socializma in se zavedamo problemov, težav ter tudi pomanjkljivosti pri izvajanju naše lastne politike. Naj bodo dosežki v razvoju novih družbenih odnosov, stopnjah humanizacije in svobode naše družbe, dosežki pri ustvarjanju življenjskih razmer delovnih ljudi in zadovoljevanju njihovih materialnih in duhovnih potreb merilo pravilnosti in uspeha naše politike in prakse. Naj bo temeljno merilo resničnega internacionalizma in revolucionarnosti naše zveze, kakor tudi vsake druge revolucionarne delavske partije, ustvarjalni prispevek k mednarodni praksi in misli socializma, resničnemu boju zoper imperializem, za mir in neodvisnost narodov, za resnično osvoboditev dela.« K. V.

PE FI, so bili izvoljeni: Lovro Eržen, Leopold Križaj, Karel Gornik, Janko Kokalj, Gvido Colja, Ludvik Slana, Feliks Aš, Marija Kladnik, Rudi Malovašič, Alojz Anzelj.

PE VET, so bili izvoljeni: Franc Novak, Zvone Pungercar, Ervin Golob, Cveta Vrhovec, Ivan Žagar, Jože Bola, Alojz Plaznik.

gostov so spustili v tek motorje. Direktor neke ladjedelnice je dejal, da imajo dieselski motorji v preizkušnji povsem pravi glas, prav kot na ladji. Organizacija prireditve je bila brezhibna in zaslužijo organizatorji za to vse priznanje.

Vihar različnih mnenj

Nekatera podjetja v Jugoslaviji so že prelomila s tradicijo osemurnega delavnika. Pri nas prevladuje mnenje, da prideta za skrajšanje delovnega tedna v poštev dve varianti. Vse preveč govorimo o skrajšanju delovnega tedna, premalo pa o tem, kako bomo dvignili proizvodnjo.

Zavrtel se je I. agregat za hidroelektrarno Split

Teleprintersko obvestilo: Danes, 26. avgusta ob 17.30 uri je bil spuščen v poskusno obratovanje I. agregat HE Split. Cestitamo! Dalmatinske HE.

IMPROVIZATOR šala iz leta 1961

»Pa menda se ne boš kopal v tej mlakuži?«
»Ja, vso zimo so nam obljubljali, da se bomo že poleti lahko kopali v novozgrajenem bazenu, pa še zdaj ni iz te moke kruha. Dotlej, da bo zgrajeno, bom pa samo improviziral kopanje.«

V letu
1961
sma
pisali...

Dobivali bomo plin iz Velenja

DS našega podjetja je sprejel sklep o pristopu k poslovno-tehničnemu sodelovanju pri izgradnji energo-kemijskega kombinata. Za pristop k podjetju se pripravljajo 50 podjetij.

Nova velika delovna zmaga

Otvoritve preizkuševališča dieselskih motorjev se je udeležilo nad 200 domačih in tujih gostov. Posebno čast sta nam s svojim prihodom naklonila generalni direktor danske tvrdke Burmeister & Wain g. Niels Munck in njegov pomočnik g. Jens Egelund. Po slavnostnih govorih nekaterih

Z montaže v HE Rami Priznanje, ki smo ga veseli

Čeprav še ni bilo uradne otvoritve hidroelektrarne Rame, že lahko govorimo o novi elektrarni, ki je kot mnoge druge »prebolela porodne krče« ali še boljše »carski rez«.

Turbine se vrtijo nemoteno, čeprav je bilo od časa, ko je začela prva turbina 27. XI. 1968 proizvajati električno energijo, pa do konca januarja precej popravil v glavnem zaradi nedokončanega jezusa, ki je še v gradnji. Jezero je sicer že dokaj veliko, vendar dokler ne bo jez dograjen, ne more sprejeti predvidene količine vode.

Turbine v enoličnem brnenju kljub temu proizvajajo električno energijo in do konca leta 1968 je bilo proizvedene električne energije v Rami že nad 50 milijonov kWh! To pa predstavlja četrtno enoletne potrošnje električne energije vse Hercegovine.

Delo mora biti kronano z uspehom, čeprav je bilo precej dodatnih del, ki pa niso vplivala na proizvodnjo električne energije. Problemi so bili zaradi višje sile ali točneje rečeno zaradi okvare dovodnega predora, iz katerega je padal na turbine beton in kamenje.

Bremena stroškov zaradi predčasne »remonta« obeh turbin prav gotovo ne bi smeli nositi Litostroj, saj je na turbine padlo mnogo betona, kamenja in peska, kar je povzročilo precejšnje deformacije vodilnikov obeh turbin. Vsa nesolidna gradbena dela so se negativno odražala na naših turbinah. Voda je naredila svoje in napaka se je morala pokazati, verjetno zaradi razpok v dovodnem predoru, od koder je odnašala material na turbine. Turbine pač niso drobilci kamenja in moč betona in kamenja se je pokazala prav na teh turbinah.

Popravljanje poškodovanih turbin je potekalo neverjetno hitro, dela so potekala tako, da je bila ena turbina polno obremenjena. Tu moramo poudariti, da so poškodovane turbine navzlic vsemu lahko obratovale.

Približal se je konec montažnih del, ki se ga prav gotovo nekateri veselijo, saj so prebili v Rami zelo dolg »vojaški rok« oddaljeni od družin. Radi se spominjamo vseh tistih monterjev v HE Rami, ki so pripomogli k našemu uspehu, posebno pa tistih, ki bodo tu, dokler ne prevzame investitor odgovornosti za našo opremo. Vsi, prav vsi so bili marljivi, neutrudljivi in tudi investitor jim je priznal, da so bili najbolj delavni med vsemi dobavitelji oziroma montažnimi ekipami. Še posebej se moramo zahvaliti tov. Borisu Buncu, vodji monterjev, tu so ga klicali »prvoborac«, saj je prav on bil prvi monter, ki je tu montiral sesalne cevi turbin. Vsak se z veseljem pripravlja na odhod domov, s seboj pa bo odnesel nove delovne izkušnje. Dolina Rame,

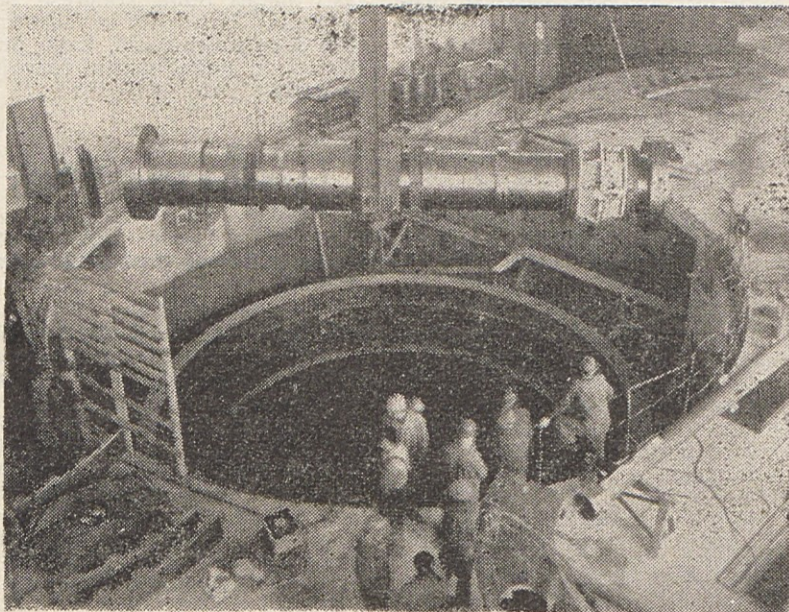
ki je zaradi prekinjenega toka po strugi sicer izgubila nekaj lepote, zato pa dobila novo hidroelektrarno, ki se skriva globoko v hribu, bo pripomogla k blaginji vseh nas, okoliškim vsem v dolini Rame pa bo upajmo prispevala k razvoju elektrifikacije vasi, saj je tu še mnogo vasi brez elektrike.

Elektrarna Rama še ni popolnoma končana, čeprav turbine že nemoteno obratujejo; predvideno je namreč daljinsko uprav-

ljanje iz Jablanice. Elektrarna je zelo lepo opremljena, lahko bi rekli moderno urejena za sodobno obratovanje, kjer opravljajo vse delo stroji. Z odhodom montažnih ekip iz doline reke Rame in obnem s končnim snemanjem Bulajičevega filma Bitke na Neretvi bo nastal zopet mir, le monotonno brnenje turbin bo kalilo mir doline Rame. Vsi pa želimo, da bi delovale turbine še dolgo, dolgo.

inž. Silvan Štokelj

Zlatoličje aprila nared

HE Srednja Drava I
Spušcanje gredl agregata v turbinsko jamo

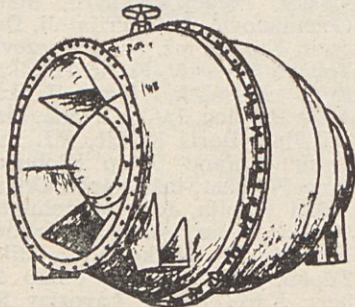
V Delu je dne 13. III. 1969 izšel članek z naslovom »ZLATOLIČJE APRILA NARED«, ki ga ponatiskujemo v celoti.

Zastopnik nove HE Zlatoličje je izjavil, da so v tej elektrarni od 19. novembra 1968 do konca februarja letos proizvedli že 82 milijonov kWh električne energije. Kot je znano, v tej elektrarni od 19. novembra poskusno obratuje prvi agregat z nazivno močjo 75.000 kilovatamperov.

V tem času so kljub preizkušanjem posameznih naprav s prvim agregatom proizvedli v novembru 4 milijone kWh, v decembru 22 milijonov, v januarju letos 30 milijonov in v februarju 26 milijonov kWh. Proizvodnja te največje slovenske hidroelektrarne v februarju v višini 26 milijonov kWh ustreza skupni mesečni proizvodnji hidroelektrarn Vuhred in Ožbalt, ki sta doslej veljali za največji na Dravi oziroma v Sloveniji. Na relativno visoko proizvodnjo v januarju in februarju so vplivale ugodne hidrološke razmere reke Drave (nadpovprečni dotok) in

to, da je agregat kljub poizkusnemu obratovanju bil vse dni, z nekajurnimi prekinitvami, priključen na električno omrežje.

Drugi agregat z enako močjo nameščajo sedaj in so dela v končni fazi. Monterji tovarn Li-

tostroj in »Rade Končar« ter Hidromontaže delajo s pospešenim tempom, tako da lahko zanesljivo pričakujemo, da se bo drugi agregat zavrtil v sredini aprila letos. Ta rok je pomemben, ker od meseca aprila pričakujemo povečan dotok Drave. Z enim strojem pa ne bi mogli v celoti izkoristiti razpoložljive vodne energije.

Tudi delavci gradbenega podjetja Tehnogradnje in monterji Metalne iz Maribora pospešeno delajo na drugi polovici jezusa v Melju, tako da lahko pričakujemo rušenje zidovja druge gradbene jame v drugi polovici aprila letos. Tako bo jez te elektrarne v celoti sposoben za obratovanje, kar bo omogočilo povečanje vodne gladine na maksimalno za jezitev (doslej manjka 1,6 m).

Predvidevajo, da se bo proizvodnja dravskih elektrarn letos povečala od dosedanjih 1,5 milijarde kWh na več kot 2 milijardi kWh s predpostavko, da bodo tudi drugi agregat in njegove naprave v redu delovale.

Dne 16. aprila t.l. so vključili v obratovanje tudi drugi agregat hidroelektrarne in ga uspešno sinhronizirali s prvim. Hidroelektrarna bo slovesno odprta dne 26. aprila t.l. Na slovesnost je bil povabljen tudi predsednik republike maršal Josip Broz Tito.

Prijetno nas je presenetila vest, da sta dolgoletna člana našega kolektiva Jože Kožuh in Jože Marenče, oba dipl. stroj. inženirja, prejela Prešernovi nagradi. Priznanje, ki sta ga prejela za svoji diplomski deli, nas navdaja s posebnim zadovoljstvom še posebej zato, ker vemo, da je njun študij plod izrednega prizadevanja, krepke volje in neštetihih odpovedi, ki so nezaposlenim mlajšim študentom neznan.

V želji, da kaj več izvemo, smo obiskali oba nagrajenca in jima postavili naslednja vprašanja:

1. Kaj vas je napatilo k študiju?

2. Kaj pa trenutki malodušja?

3. Kakšni so bili vaši občutki, ko ste prejeli diplomu in zdaj še priznanje?

4. Svetloba in senca vašega delovnega mesta?

Inž. Kožuh, trenutno na delovnem mestu šefa tehnološke priprave dela, nam je na vprašanja takole odgovoril:

1. V stari Jugoslaviji sem leta 1940 postal tehnik. Želel sem študirati, toda takratni zakon o šolstvu ni dopuščal vpisa tehnikov na univerzo. Po dolgih letih dela sem se z uvedbo izrednega študija lahko vpisal na fakulteto. Vzrok, da sem se vpisal, je v izpolnitvi stare skrite želje, pa tudi čas je zahteval svoje.

2. To so bila trda in težka leta. Živel sem samo za tovarno in študij, spanja skoraj ni bilo. Bili so trenutki, ko je bilo breme tovarna, študij, družina tako težko, da bi takoj odstopil, če me ne bi bilo sram. Da sem končal, je velika zasluga moje družine, žene, matere in otrok, ki so mi s potrpljenjem omogočili, da sem vzdržal.

3. Ko sem prejel diplomu, sem se za trenutek oddahnil, ostalo mi je več časa za tovarno in družino. Ob Prešernovi nagradi sem se zamislil in ugotovil, da naloge, ki sem si jo bil zastavil, nisem tako slabo opravil.

4. Delovno mesto, ki ga zasedam, ima močne kontraste:

Svetloba: Zavedam se, da je to mesto delovno mesto, kjer inženir-tehnolog dejansko opravlja svoj posel. Dela mi ne manjka, po svojih močeh pa skušam narediti čim več.

Senca: Problemov mi tudi ne manjka, toda kdo na odgovornem mestu je brez njih?

Jože Marenče:

1. Za študij sem se odločil iz več razlogov. Naj jih navedem: analiza o usposobljenosti kadrov v našem gospodarstvu, izjave nekaterih posameznikov v podjetju, da je potrebno tudi naše kadre dodatno usposobiti, zahteve po analitski metodi, nagrajevanju in ne na zadnjem mestu tudi osebna želja, da bi lažje izvrševal delovne dolžnosti.

2. Priznati moram, da je bil tudi zame, tako kot za druge naše

»študente«, predvsem začetek študija najtežji. Premagati je bilo potrebno mnogo težav, pojavile pa so se še nove, dotlej nepoznane. Študij je namreč zahteval mnogo časa, tega pa je poleg službe vedno primanjkovalo, in tako ga za družino ni ostalo skoraj nič.

No, kljub vsem takim in podobnim oviram pa nisem nikdar pomišljal o zmanjšanem tempu študija, kaj šele o njegovi prekinitvi. Poskušal sem se držati tistega zlatega pravila, ki svetu je stalen, temeljit in pravočasen študij s čimprejšnjim opravljanjem izpitov.

3. Vesel sem bil prve, še bolj pa druge diplome. Nisem mogel verjeti, da je po pet in pol letih ta izredni napor za menoj. Tako se mi je osebna želja izpolnila, čeprav malo pozno...

Vprašujete za občutke ob prejemu zadnjega priznanja. O prejetih javnih priznanjih moram reči, da sem Prešernove nagrade najbolj vesel. Vesel predvsem zato, ker sem z njo prejel moralno zadoščenje za večletni napor. Menim, da je to visoko priznanje in zlasti, ker sem ga prejel iz rok rektorja univerze ob slovenskem kulturnem prazniku.

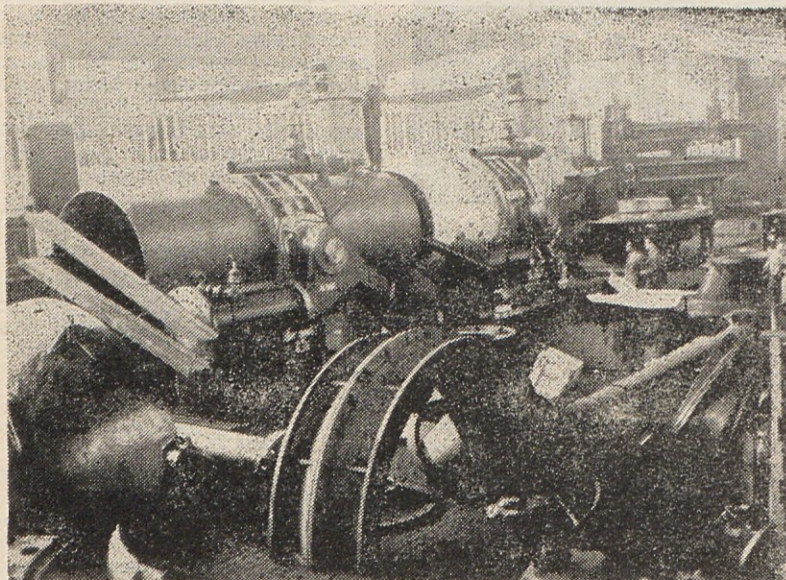
Ob tej priložnosti imam prijetno dolžnost, da se javno zahvalim predavatelju inž. Mariju Ježu za vso pomoč, ki mi jo je nudil kot mentor pri izdelavi diplomskega dela.

4. Delovno mesto mi nudi lepo priložnost za strokovno delo, zelo zadovoljen pa bi bil, če bi se tudi v našem proizvodnem procesu uveljavila sodobnejša načela in metoda dela, katerih delček sem poskušal prikazati v diplomskem delu.

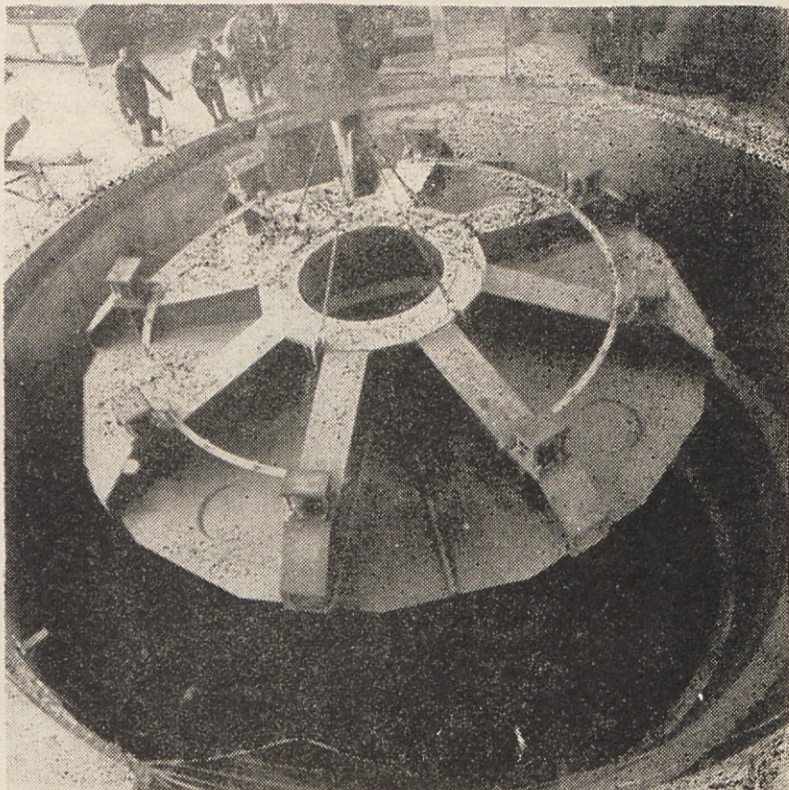
Med »sence« prištevam izvrševanje raznih nalog, ki se pri poslovanju delovne enote nujno pojavljajo, niso pa hvale vredne objekti obravnave in reševanja, pa tudi s strokovnostjo večkrat nimajo nobene zveze. Želel bi tudi malo več poslušati pri reševanju težav v proizvodnji. Čeprav držim, da ima vsaka stvar svojo senčno in sončno stran, pa vendar želim, da bi sčasoma čimveč naših senc obsijala svetloba.

Tako mislita torej naša nagrajenca. Kako jima ne bi iz srca čestitali k dobro opravljeni nalogi in pomembnemu priznanju, ki sta ga bila zanje deležna?

ETO

Hidromehanska oprema za HE Ellyar in HE Kodoyar II. ob prevzemu

Spušcanje generatorske zvezde in pokrova turbinskega jaška v turbinsko jamo

Kramljanje o elektronskem računanju

Cemu pa spet to — elektronsko računanje, bo nemara kdo dejal, saj imamo drugih skrbi dovolj, ki jih nosimo na plečih dan za dnem. Vendar ne bi bilo prav, če bi nam te skrbi zastrle pogled na take tehnične dosežke, ki pomenijo pravo revolucijo in ki prav gotovo pričenjajo novo zgodovinsko dobo.

Gre namreč za to, da elektronski računalniki z virtoglavo hitrostjo osvajajo svet, saj so se izkazali kot čudoviti pomočniki človeku. Kdor bo pravočasno odkril in znal izrabiti njihove zmožnosti, bo šel s časom vstrel, sicer ga bodo drugi »povozili«. Elektronski računalnik zmore delo tisočev strokovnjakov in ga opravi mnogo hitreje. Račune, ki so se z njimi strokovnjaki še pred desetletjem ubadali po več mesecev ali pa tudi po več let, opravi tak stroj danes v nekaj sekundah.

Novo obdobje

Morda se danes še lahko izgovarjamo pred svojimi naročniki, češ počakajte, ne moremo vam tega izračunati prej kot v treh mesecih. In naročnik mora res počakati, vsaj toliko, dokler mu tudi kdo drug ne more hitreje ustreči. Toda na tako potrpežljivost se ne bomo mogli več dolgo zanašati, kajti že skoraj vsako večje mesto v kulturnem svetu ima svoj elektronski računalnik. V nekaj letih, morda v desetih, ali pa tudi prej, bomo morali kupcu takoj po telefonu sporočiti na primer ceno, težo, karakteristike, garancije... vse tisto, kar danes računa štab strokovnjakov mesece in mesece. Če tega ne bomo storili, bo šel kupec k našemu konkurentu, ki mu bo takoj ustregel.

So pa tudi mnogo zahtevnejše naloge, ki jih lahko opravi računalnik. Doslej smo se le poredkoma ukvarjali s tem, kako bi na primer izmed mnogo variant novega projekta ali konstrukcije izbrali za izdelavo najboljšo in obenem najcenejšo. To pomeni, da bi morali računsko obdelati nešteto variant, saj vsaka od njih zahteva morda več let duševnega dela.

Za elektronski računalnik pa je to igrača, v trenutku nam ustreže. In prav kmalu bodo kupci tako razvajeni, da bodo zahtevali najboljšo možno izvedbo, z računi dokazano in takoj. To je neizprosni zakon, ki ga narekuje večni konkurenčni boj bodisi med proizvajalci, med državnimi ali pa med političnimi sistemi. To tekmovalno koristi tudi znanosti, njeni dosežki pa spet podžigajo konkurenčni boj. Krivulja tehničnega napredka pa se dviga zmeraj bolj strmo. Joj tistemu, ki za prihodnost ne bo pripravljen!

Robot nadomešča strokovnjake

Ni ga področja, kjer elektronski računalnik ne bi mogel zelo koristiti, pa naj bo to znanost, tehnika, državna uprava, gospodarstvo, zdravstvo itd. Ne samo, da en sam stroj nadomešča stotine matematikov in neverjetno skrajšuje čas računanja, temveč rešuje tudi take naloge, ki bi bile s klasičnim računanjem sploh neizvedljive. Vsemirska raketa, ki leti z veliko hitrostjo proti luni, ne utegne čakati, da ji bodo znanstveniki z zemlje z večmesečno zamudo popravili smer, ampak mora prejeti popravek po nekaj sekundah. Seveda to lahko naredi samo računski robot. Pa pogledjmo še druge primere, ki so naši dejavnosti bliže.

V tehnični znanosti je na primer še mnogo neraziskanih področij, zaradi česar tehnične naprave niso zmerom popolne in povsem zanesljive. Zato nastajajo škode in včasih pride celo do katastrofe. Znanosti se je sicer posrečilo odkriti fizikalne zakone, ki se jim podreja vsak najmanjši delec, toda vedenje celote bi lahko vnaprej določali tako, da bi upoštevali medsebojne vplive vseh delcev. Računsko zajemanje vsakega delca posebej pa je seveda neizvedljivo. Elektronski računalnik obeta tudi na tem področju nove možnosti, ker

lahko obdela tudi milijardo ali bilijon elementov, če že ne v sekundi, pa vsaj v nekaj urah.

Zakaj zaostajamo za časom?

Če ima elektronski računalnik take čudovite zmožnosti, se lahko vprašamo, zakaj teh robotov ne uvajajo hitreje v splošno uporabo. Odgovor je preprost: zato, ker so silno dragi in ker je razmeroma še zelo malo ljudi, ki bi jih znali izrabljati.

Na gospodarskem področju bi bile potrebne obširne spremembe v organizaciji poslovanja in računstva; in vseh področjih pa bo treba še ustrezno izšolati ljudi, zato da bi tem strojem znali streči. Rekli smo, da le-ti nadomeščajo ljudi, ne pa da zahtevajo še novih. To velja, toda sedanji strokovnjaki morajo dodatno izpopolniti in pripraviti svoje znanstveno in gospodarsko gradivo tako, da bo za računske stroje razumljivo. Zato ne bodo v bodočnosti računalniki tisti, ki bi terjali vse več novih strokovnjakov, marveč bo le-teh treba zmeraj več zaradi čedalje hitrejšega razmaha znanosti in družbenih potreb.

Če se bodo znale znanstvene, gospodarske in druge organizacije dogovoriti in si bodo nabavile skupne računske stroje, tudi visoka nabavna cena in obratovalni stroški ne bodo nepremagljivi. V naši državi smo že dosegli začetne uspehe na tej poti. Težje pa se je sporazumeti za vrsto in velikost stroja, saj ni vsak primeren za vse vrste računov. Komercialni, statistični in podobni računi so izvedljivi na preprostejših strojih, kakršnih imamo že zdaj precej, matematični in tehnični računi pa zahtevajo silno drage in zamotane stroje.

Ali ima stroj kanec razuma?

Morda bi koga zanimalo, kako delujejo ti stroji in kako zmorejo račune, kakršnim celo učen človek ni kos. Še v časopisih se tu in tam najdejo namigovanja, da elektronski računalnik neko opravičuje slutnje, da bo nekoč možno graditi misleče stroje. Povedati pa je treba, da nima današnji računalnik — najsi računa še tako učeno — niti trohice lastnega razuma, ker je mrtva stvar, delo človeških rok. Človeka prekaša samo v neizmeri hitrosti delovanja, to pa je odločilno, revolucionarno. Deluje namreč s hitrostjo električnega toka, ki opravi v sekundi osemkratno pot okrog zemlje. Ker so njegovi »možgani« ali »spomin«, kakor jih strokovno imenujejo, sestavljeni v glavnem iz velikega števila majcenih magnetnih celic in električnih žic, ni v njih nikaškega gibanja mehaničnih delov, ki bi se zaradi svoje vztrajnosti upirali tako veliki hitrosti. Stevilke se nabirajo, odštevanje in množenje v teh magnetih samo z električnimi impulzi, utripi, ki si slede morda v milijoninkah sekunde. V tem je elektronski računalnik zelo podoben človeškemu možganom, saj so tudi njihove celice nekaka magnetna jedra, živci pa so električne žice. Naši možgani so, čeprav so živi, silno počasni v primeri z električnimi. Če smo kdaj pripisovali računalniku košček pameti, je bilo to zgolj iz brezmejnega občudovanja. Znanstvenike je pač presenetil z nepojmljivimi rezultati, kakršnih si sami niso znali predstavljati, pa so se kasneje izkazali za pravilne. Toda stroj je pri tem le ubogal znanstvenikove ukaze in jih je izpolnil takoj, medtem ko bi se sam znanstvenik dokopal do tega rezultata morda šele v desetletjih.

Pogovor s strojem

Da bomo znali elektronske računalnike s pridom uporabljati, se morajo znanstveniki vseh pa

nog, ki se poslužujejo računanja, naučiti ukazovati tem robotom. Iznašli so že več »jezikov«, ki jih ti stroji »razumejo«. Ti pa se glede na vrsto računov in na konstrukcijo stroja razlikujejo. Tudi pri nas imamo že strokovne tečaje za take jezike, ustrezen pouk pa uvajamo tudi na univerzah. K sreči so se znani proizvajalci računalnikov že zgodaj začeli spoznavati glede skupnega strojnega jezika, tako da so se uve-

$$X = ((2 \cdot \text{ALFA} + \text{AK} \cdot \text{BETA}) \cdot 2) / \text{SQRT}(1 - y_2)$$

Vsak obrazec in vsak ukaz stroju je treba prenesti na posebno luknjano kartico, pri čemer je vsaka številka in vsaka črka ali znak podan z določenim razporedom luknjic na kartici. To delo opravljamo na posebnem luknjalnem stroju, tako kot navedeno tipkanje na pisalnem stroju (tudi pri nas imamo take stroje »IBM«). Tako je vsa naloga v debelejšem ali tanjšem

ljavili na vsem svetu trije ali štiri. Strokovnjaku pa zadostuje, da obvlada vsaj enega, kajti posebni specialisti lahko prevajajo iz enega v drugega, če to zahteva stroj, ki je na voljo.

Kako pa človek streže računalniku? Ko so računski obrazci npr. za določeno konstrukcijo ali za potek kakega fizikalnega pojava napisani na papirju, jih je treba prevesti v strojni jezik, obrazec v navadni pisavi.

$$x = \frac{(2\alpha + k \cdot \beta)^2}{\sqrt{1 - y_2}}$$

se glasi v jeziku »FORTRAN« takole:

tice z ukazi, kje naj stroj »premisli« in kaj naj ukrene v takem ali drugačnem primeru. Taki ukazi obstoje iz čisto preprostih šifer, ki jih stroj »razume« in jih zvesto izpolni. Pri tem je zelo natančen. Če manjka v ukazu kaka pika, ali če ni razporejen na pravo mesto, ukaza ne bo izpolnil, marveč bo natisnil na računalno polo vljudno opozorilo, kje je treba iskati napako — človeško

O DOHODKIH

Komisija ZSJ za družbeno-ekonomske odnose je (zadnje dni februarja) organizirala posvetovanje o aktualnih družbeno-ekonomskih vprašanjih, ki se nanašajo na minimalne in nizke osebne dohodke. Na posvetovanju so sodelovali predstavniki nekaterih delovnih organizacij, občinskih skupščin, republiških svetov in tudi znanstveni in drugi družbeno-politični delavci.

O tem posvetovanju objavljamo nekoliko skrajšano poročilo.

Po podatkih SDK je v prvem polletju lani v Jugoslaviji prejelo minimalni OD 343 delovnih organizacij (približno 64 tisoč zaposlenih), medtem ko je ob koncu tričetrtletja prejelo minimalni OD že 429 delovnih organizacij (približno 85 tisoč zaposlenih) — v celem letu 1967 je prejelo minimalni OD 368 delovnih organizacij (približno 66 tisoč zaposlenih).

Največ delovnih organizacij, ki prejema minimalni OD, je s področja industrije in rudarstva ter obrti. V okviru industrije jih je največ v tekstilni stroki, sledi kovinska. Povečini so bile te delovne organizacije z manjšim številom zaposlenih; samo v 17 primerih gre za delovne organizacije, ki zaposlujejo več kot tisoč delavcev.

V okviru družbenih in upravnih služb ni bilo nobene organizacije, kjer bi prejemale minimalni OD.

Minimalne osebne dohodke so izplačevale posamezne delovne organizacije samo en mesec, druge več, nekatere pa tudi celotno po zakonu predpisano obdobje (6 mesecev). V lanskim devetih mesecih so imeli vseh šest mesecev minimalni OD kar v 52 delovnih organizacijah (približno 15 tisoč zaposlenih).

V zvezi z ugotavljanjem primerne višine minimalnega OD je lani republiški sekretariat za de-

lo anketiral vse slovenske občinske skupščine. Kar 80 % jih je soglašalo z določitvijo minimalnih OD v višini 300 do 350 dinarjev.

Posvetovanje je opozorilo, da je treba politiko osebnih dohodkov vgrajevati v gospodarski sistem. Ker še nimamo dolgoročnega ekonomskega plana, nam tudi ni poznano programiranje osebnih dohodkov in standarda kot faktorja ekonomskega razvoja. Prav tako še niso sistemsko v naši zakonodaji rešena vprašanja, kaj je npr. eksistenčni minimum. Če so namreč minimalni osebni dohodki element prazdelitve in solidarnosti, je treba definirati tudi eksistenčni minimum v naših razmerah.

Nedvomno je treba gibanje življenjskih stroškov vgraditi kot valorizacijski faktor pri odrejanju višine minimalnih OD. Tudi zato bodo sindikati podprli ustanovitev ustrezne znanstvene institucije, ki naj bi se ukvarjala s problematiko OD in v tem okviru tudi z vprašanji minimalnih in nizkih OD.

Nizki OD so področje, kjer bi sindikati s pomočjo družbenega dogovarjanja lahko odigrali pomembno vlogo. Zlasti z bodočo investicijsko politiko je treba zagotoviti, da bodo OD upoštevani vsaj v višini cene delovne sile, kakor tudi stopnja minimalne akumulacije, ki naj omogoči sposobnost proizvajalcev za naložbe v nujno potrebno modernizacijo proizvodnega procesa.

Breze, breze tenkolase

Foto: T. Erman

snopiču kartic, ki je za vedno namenjen za enake naloge. Samo nekaj kartic za posamezni primer je treba vsakokrat znova preluknjati. Nato kartice vložimo v stroj, ta jih prečita s svojim elektronskim očesom in vsakemu pojmu, ki ga razbere (npr. ALFA, BETA), določi v svojem »spominu« posebno skupino celic. Ko ponovno naleti na isti pojem v kakem drugem obrazcu, to je na drugi kartici, ga bo takoj poiskal v spominu in napravil z njim, kar veleva obrazec: pomnožil ga bo, potenciral ali kaj podobnega.

Med računanjem se mora stroj pogosto odločiti, ali naj za nadaljevanje izbere eno ali drugo pot. Če je na primer izračunal, da je napetost v kakem nosilnem prerezu še dopustna, mora računati še naprej s tem prerezom; če je prevelika, mora izbrati večji prerez in narobe. Seveda mora »programer«, to je strokovnjak, ki je obrazec sestavil, vložiti v snopič luknjanih kartic tudi kar-

napako. Ne smete misliti, da nam stroj hoče nagajati, sami smo ga prisilili k natančnosti. Če zahtevamo od njega točne rezultate, mu moramo dajati tudi točne ukaze, zato ima vsak znak svoj pomen in svoje mesto.

Pred računanjem mora stroj seveda »požreti« naše podatke, po računanju pa jih mora natisniti. To delo seveda ne teče tako hitro kot samo računanje, zato se z našo nalogo ne bo ukvarjal samo nekaj sekund, ampak recimo nekaj minut ali pa tudi pol ure. Pa tudi to je morda desetstičkrat hitreje, kot če bi računali »pešč«.

Skratka, ta čudežni stroj ne zna sam izračunati niti $1 + 1 = 2$, če mu ne bi programer tega ukazal — pa je navzlic temu osvojil svet! Toda ljudje, ki smo ga ustvarili, imamo še premalo strokovnjakov, da bi ga lahko polno zaposlili, zato zaostajamo za njim.

Dr. Vlado Jordan

Skupna naloga podjetja in delavca

Standard posameznika v našem družbeno-ekonomskem sistemu je v sorazmerju s prizadevanji delavca in njegovo strokovno usposobljenostjo oziroma z njegovimi moralnimi, intelektualnimi in fizičnimi kvalitetai. Delo je torej osnovni dejavnik in merilo za človekov standard. Razvoj proizvodnih sil, družbenih in samoupravnih odnosov na širšem ali ožjem teritorialnem območju ob upoštevanju ekonomskih zakonitosti razvoja družbe je drugi odločilni element, ki vpliva na standard. Ena od osnovnih in najvažnejših dobrin, ki odsevajo človekov standard, je njegovo stanovanje. Urejene stanovanjske razmere so dvojnega pomena: vpliv se izraža pri osebnem zadovoljstvu in pri uspehu dela.

Litostroj je v reševanju stanovanjske problematike nedvomno dosegel zavidljive uspehe, ki pa glede na število in strukturo zaposlenih oziroma fluktuacijo in druge neurejene probleme kar zbledijo.

V preteklem letu je podjetje uporabilo sredstva za tri načine financiranja gradnje stanovanj:

— za blokovno gradnjo v okviru Delavske stanovanjske zadruga TZ Litostroj;

— za individualno gradnjo in nakup stanovanj;

— za združeno varčevanje delavca in podjetja.

V jeseni je bil zgrajen blok s 56 stanovanjskimi enotami, od tega je 45 stanovanj in 11 samskih sob. Obveznosti Delavske stanovanjske zadruga TZ Litostroj so tako v celoti izpolnjene.

Za individualno gradnjo in nakup stanovanj iz sredstev 4-odstotnega stanovanjskega prispevka je bilo vloženi 502.500 Ndin. V vsoti je zajetih 25 primerov individualne gradnje in nakupov stanovanj ter trije primeri združnega varčevanja.

V iskanju novih oblik financiranja gradnje in nakupa stanovanj je podjetje v oktobru preteklega leta izvedlo natečaj za posojila izključno za nakup stanovanj iz sredstev amortizacije stanovanj naše stanovanjske enote. Skupni znesek razpisanih oziroma razdeljenih sredstev je bil 1.502.000 Ndin. To so sredstva amortizacije stanovanj za štiri-letno obdobje, vključno z letom 1969.

Odločeno je bilo, da se sredstva podvojijo oziroma da bi z varčevanjem pri Komunalni banki in hranilnici Ljubljana pridobili pravico do posojila na privarčevani znesek. Del sredstev smo vložili za varčevalno dobo 13 mesecev in del za varčevalno dobo 24 mesecev. Po tedaj veljavnem pravilniku KBH Ljubljana smo imeli samo eno možnost, da ta načrt brez težav uresničimo. Neugodni bančni pogoji za vračanje posojila delovne organizacije so nas pripeljali na novo obliko financiranja oziroma kreditiranja, t. j. združeno varčevanje delovne organizacije in delavca. Podjetje je sklenilo z banko za posameznike dogovor o namenskem varčevanju za sredstva, ki mu jih je odobril pristojni DS PE/S. Obenem je tudi delavec imel z banko sklenjeno svojo varčevalno pogodbo, tako da smo kot delovna organizacija imeli enake ugodnosti glede odstotka posojila kot posameznik. Po končani varčevalski dobi bodo varčevalci dobili pravico do združnega posojila in to na podlagi svoje privarčevane vsote in tiste, ki jo je zanje privarčevalo podjetje. Posojilo prejme posameznik in ga po pogojih banke tudi vrača, podjetje pa ima vložena sredstva za določeno dobo vezana v banki.

V natečaju je sodelovalo 93 ponudnikov, uspelo jih je 70. Zaradi odstopov od posojila in praznoreditve sredstev pa ima z banko sklenjene pogodbe 69 varčevalcev. Dosedanji podatki kažejo, da je podjetje v preteklem letu omogočilo vselitev, nakup ali zagotovitev stanovanja 125 članom naše delovne skupnosti.

V načrtovanju stanovanjske politike v letošnjem in v prihodnjih letih je treba upoštevati spremembe oziroma sprejetje novega pravilnika o posojilih za stanovanjsko gospodarstvo, ki ga

posojilo. Odplačilna doba posojila ni več odvisna od višine zneska posojila, temveč samo od dolžine varčevalne dobe.

Udeležba posameznika pri financiranju stanovanjske gradnje je v sedanjih pogojih gospodarjenja ekonomsko nujna in neizogibna. Tako je namensko varčevanje edina rešitev in pot za uspešno reševanje stanovanjske izgradnje.

Posamezniki lahko tudi po novem pravilniku še naprej varčujejo na tri načine:

- z enkratnim pologom,
- z rednimi mesečnimi pologi,
- z izrednimi občasnimi pologi.

Po končani varčevalni dobi pridobi občan pravico do posojila po naslednji lestvici:

Varčevalna doba	Redno mesečno varčevanje	Enkratni ali občasni pologi	Doba vračanja posojila
od privarčevanega zneska (brez obresti)			
13 mesecev	30 %	60 %	4 leta
18 mesecev	50 %	80 %	7 let
2 leti	80 %	120 %	12 let
3 leta	130 %	160 %	18 let
4 leta	160 %	200 %	24 let
5 let	200 %	250 %	30 let
6 let	240 %	300 %	30 let
7 let	280 %	350 %	30 let
8 let	320 %	400 %	30 let
9 let	360 %	450 %	30 let
10 let	400 %	500 %	30 let

Zgornja tabela velja tudi za delovno organizacijo, kadar varčuje za stanovanjsko posojilo. Ta način varčevanja in kreditiranja je od vseh še najbolj ugoden in v sedanjem položaju vreden upoštevanja, saj delovna organizacija lahko porabi posojilo sama ali pa prenese pravice do posojila pod enakimi pogoji na posamezne člane delovne skupnosti. Podjetje lahko odobrava posojila članom delovne skupnosti prek banke kot posredovalca po pogojih, ki veljajo po njenih predpisih, samo pa vrača posojilo.

Ko bomo za letošnje leto poznali višino sredstev, namenjenih za stanovanjsko izgradnjo, bo treba v okviru možnosti in izpolnjenih pogojev najprej misliti na posojila za individualne graditelje, ki jih je približno 60, in na vse tiste, ki jim je podjetje dalo v preteklem letu garancije ali že odobrilo posojila.

Skladno z bolj dolgoročnim reševanjem stanovanjske izgradnje bi bilo koristno za večji del razpoložljivih sredstev skleniti z banko varčevalno pogodbo za dve ali tri leta, ne glede na to, na kakšen način bomo posojilo uporabili. Tri leta varčevanja nam na primer omogočijo sorazmerno visok odstotek posojila na privarčevani znesek in dovolj ugodne pogoje vračanja. Tehtna je tudi misel, ki smo jo slišali na občnem zboru sindikata, češ naj bi povečali svoj stanovanjski fond oziroma poiskali rešitev stanovanjskih problemov za tiste kategorije delavcev, ki zaradi prenizkih osebnih dohodkov ne zmorejo lastnega prispevka. Za

takšne delavce pride v poštev le najemni odnos. Do tega lahko pridemo,

— če sofinanciramo gradnjo in nakup novih stanovanj tistim, ki že stanujejo v naših stanovanjih kot najemniki;

— če nam z varčevanjem uspe nabrati dovolj sredstev za lastno gradnjo cenejših stanovanj.

Ko bomo vedeli za višino razpoložljivih sredstev, bomo o tem lahko temeljito razmislili.

Perspektiva financiranja izgradnje in nakupa stanovanj ni ravno rožnata, vendar pa tudi ni zelo slaba. Vsi, ki želijo graditi ali kupiti stanovanje in računajo na pomoč podjetja, bodo z namenskim varčevanjem pomagali sebi in podjetju. Prizadevanje podjetja za rešitev stanovanjskih problemov mora najti svoj odraz tudi v prizadevanju posameznikov.

Milan Keržan

ZAMBIJSKE ELEKTRARNE

Podpredsednik republike Zambije Kappeve je pred dnevi v spremstvu ministra za energetiko Matoka obiskal vodno elektrarno Kafue, ki jo gradi jugoslovansko podjetje »Energoprojekt« iz Beograda. Podpredsednik je dejal, da ga je presenetila velikost objekta, pa tudi tempo, s katerim izvajajo dela na tem pomembnem objektu. Pri gradnji je zaposlenih 600 jugoslovanskih inženirjev, tehnikov in strokovnih delavcev ter 2000 Zambijcev. Predvideno je, da bo začel obratovati prvi generator januarja 1971, ostali trije pa do konca leta 1971.

Sklepi samoupravnih organov

NA 66. REDNI SEJI UPRAVNEGA ODBORA Z DNE 26. 3. 1969

so člani UO obravnavali poslovno poročilo za leto 1968 in ugotovili, da je oblika poročila in sistematika obdelave podatkov ustreznejša od dosedanjih poročil in da je poročilo pripravljeno v takšni obliki, da ga lahko posredujejo kolektivu v 14-dnevno splošno obravnavo. UOP naroča DS PE/S, naj dostavijo svoje pripombe in morebitne predloge najkasneje do 4. 4. 1969.

UOP naroča pristojnim službam (KS, sekretariatu, pravni službi), da pokrenejo vse potrebno, da se naselje barak podjetij »Sava« in »Izola«, ki onemogočajo ureditev litostrojkega nasejla, odstrani v najkrajšem času in poročajo UO do 4. 4. 1969.

UOP je odložil razpravo o planu izkoriščanja amortizacijskih sredstev za leto 1969 in se bo k predmetni obravnavi vrnil, ko bo predlog obdelal še FRS.

UOP je obravnaval predlog kadrovske službe o cenah v naših počitniških domovih za sezono 1969 in sklenil:

a) cene penzijskih uslug v naših počitniških domovih za le-

to 1969 ostanejo iste kot v letu 1968,

b) določene nižje cene pa člani kolektiva in njihovi ožji svoci (nezaposleni zakonci in neposkrbljeni otroci) lahko izkoristijo največ 10 dni v letu,

c) določene cene za inozemske turiste so le okvirne in je prepričano KS, da te cene zviša ali zniža, z ozirom na čas letovanja in povpraševanja po počitniških kapacitetah,

d) kadrovska služba naj pri razporeditvi članov našega kolektiva po domovih upošteva dosedanja merila, ki jih je že pred leti določil odbor sindikalne organizacije našega podjetja.

UOP predlaga DSP v potrditev pravilnik o stimulativnem nagrajevanju delavcev montažne grupe HE Donkea v Gvineji, kot ga je pripravil in izdelal PB oziroma kadrovska služba.

UOP je pritril prvemu predlogu kadrovske službe za ureditev nagrajevanja delavcev na montažnih objektih.

UOP je obravnaval poročilo razpisne komisije in ugotovil, da razpis za delovni mesti »direktor nabavnega biroja« in »šef SK« ni uspel, zato je sklenil, da se razpis za ti dve delovni mesti ponovi.

UOP je podaljšal mandat za ponovni razpis dosedanji razpisni komisiji.

UO JE DNE 20. II. 1969 MED DRUGIM SKLENIL

UO je dne 20. II. 1969 med drugim sklenil, da predlaga DSP v razpravo in potrditev poročilo komisije za presojo in ugotavljanje inventurnih viškov in primanjkljajev pri letnem popisu za leto 1968 podjetja TZ Litostroj in delavske restavracije.

UOP na podlagi poročila ugotavlja, da je videti izboljšanje stanja v skladiščih, da pa je potrebno posvetiti večjo pozornost pri izdaji materiala in šifriranju.

Zaključni račun za leto 1968:

- podjetja TZ Litostroj,
- stanovanjske enote,
- počitniških domov Fiesa in Moščeniška Draga in
- samskih domov.

UOP je potrdil predlog kadrovskega sektorja in kadrovske komisije pri UOP za razpis vodilnih, vodstvenih, vodstvenih in strokovnih delovnih mest, kot jih je predlagal kadrovski sektor in komisija za kadre pri UOP in sicer, da se takoj izvede razpis za delovna mesta:

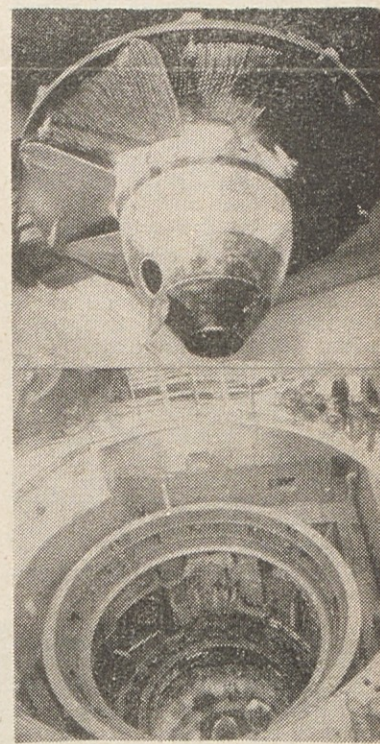
- direktorja nabavnega biroja,
- direktorja projektivno-razvojnega biroja,
- šefa službe kvalitete.

V drugi etapi, ko bodo znani rezultati I. razpisa, pa bodo izvedli razpis za delovna mesta:

- direktorja komercialnega sektorja,
- direktorja kadrovskega sektorja,
- sekretarja direkcije podjetja.

Z obema razpisoma je istočasno objaviti tudi razglas za prostovoljna mesta in kadre, ki jih v podjetju primanjkuje.

UOP je obravnaval predlog reorganizacijskih sprememb za izboljšanje poslovanja nabavnega biroja, kot ga je pripravil in izdelal organizacijski odsek. UOP ugotavlja, da je izdelani predlog

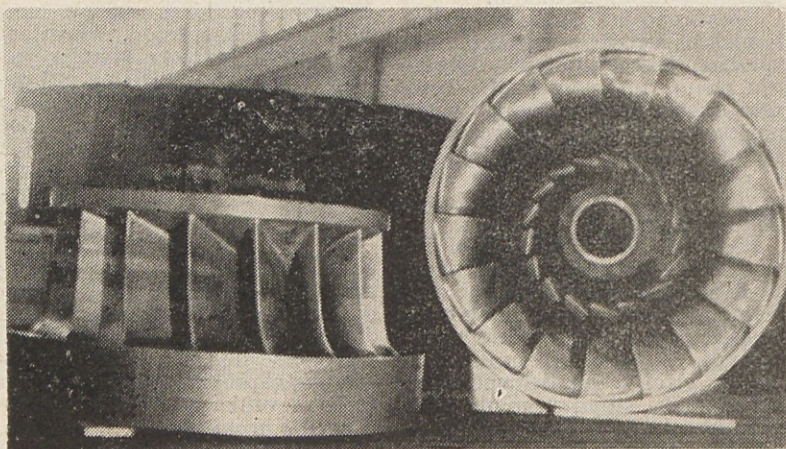

HE Srednja Drava I Zgoraj: Pogled na gonilnik pred spustitvijo na svoje mesto Spodaj: pogled v turbinsko jamo

v skladu z načeli, ki jih je potrdil v letu 1967 že DSP in s stopnjo razvoja blagovno-tržnega gospodarstva in ekonomskim poslovanjem podjetja ter naroča službi, da nadaljuje delo v smislu predloženega predloga.

Glede na predhodni sklep in na doslej izvršene reorganizacijske spremembe ter upoštevaje razvoj podjetja in samoupravljanja naroča UOP statutarni komisiji, da začne z uskladitvijo statuta.

UOP je obravnaval pritožbo montažnih nadzornikov, ki so jo naslovili na UOP 30. 12. 1968, in sklenil, da zadoži KS z nalogo, da najkasneje do 5. 3. 1969 predloži UOP predlog končne ureditve nagrajevanja teh kadrov. UOP naroča strokovnim službam in DS PE/S, da obravnavajo poročilo o nezgodah pri delu, na poti v službo in iz službe za leto 1968, kot ga je sestavila služba HTV, ga analizirajo in izdelajo predloge za zmanjšanje nezgod.

Gonilnik Francisove turbine za HE Donkea v Gvineji

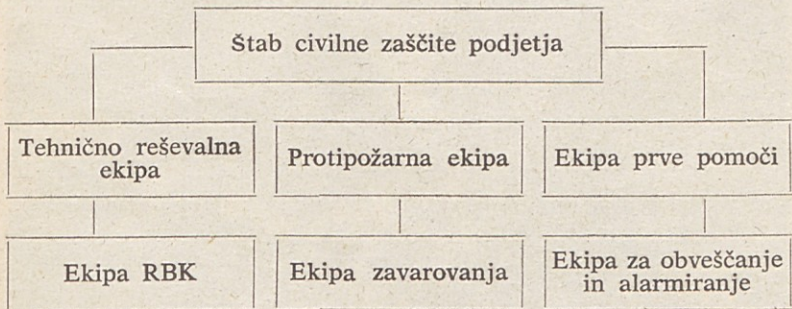
O sodelovanju v civilni zaščiti

Večkratna razprava v podjetju in izven njega o nepoučenosti članov kolektiva o civilni zaščiti v podjetju me je spodbudila, da bi članom kolektiva obrazložila namen in organizacijo civilne zaščite v podjetju, njene naloge in dolžnosti članov kolektiva pri sodelovanju v civilni zaščiti.

Civilna zaščita v podjetju je formirana na podlagi zakonskih predpisov zakona o narodni obrambi SFRJ in zakona o elementarnih in drugih hudih nesrečah SRS. Njen namen je, da ob elementarnih nesrečah, ko so: potres, poplave, požar, snežni zameti in druge hude nesreče organizirano nastopa pri teh nesre-

čah v podjetju in njegovi okolici, če je pomoč potrebna. Prav tako pa velja enak sestav civilne zaščite v primeru vojne, ko naj civilna zaščita aktivno deluje pri reševanju človeških življenj, materialnih dobrin kolektiva in posameznikov.

Civilna zaščita je organizirana takole:

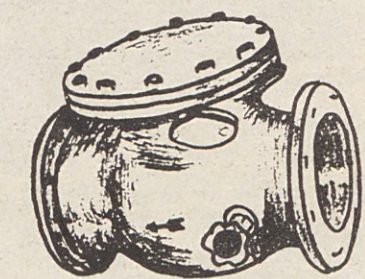
Vodje in njihovi namestniki so člani štaba CZ podjetja.

Štab civilne zaščite je odgovoren za delo in usposobitev članov ekip, programira vaje ekip, izdeluje plane civilne zaščite podjetja in podobno.

Vodje ekip so dolžni usposobiti ekipe, izdelati programe vaj svojih ekip in jih praktično izvežbati.

Večkrat nas sprašujejo, kdo so obvezniki civilne zaščite oziroma kdo mora obvezno sodelovati v sestavi ekip civilne zaščite podjetja. Pri tem vprašanju imamo med člani kolektiva največkrat zelo »žolčne« vojne in to čestokrat neupravičene. V sestavi enot civilne zaščite morajo obvezno sodelovati tisti člani kolektiva:

— vojaški obvezniki, razporejeni na CD,

- sodelavci, ki so stalno nesposobni za službo v JLA,
- ženske do 45. leta starosti (pri tem so oproščene nosečnice in ženske z otroki, mlajšimi od sedem let)
- vsi ostali moški, ki so črtani iz vojaške evidence.

Člani ekip in enot morajo imeti teoretično in praktično znanje. Torej vsi člani CZ morajo obi-

skovati tečaje po določenem programu za vsako ekipo posebej. Zakon o narodni obrambi predvideva za člane enot 100 ur obveznega dela na tečajih in praktičnih vajah, poleg tega pa predvideva 10 ur letno za dopolnilne tečaje, katere morajo dokončati člani ekip CZ podjetja.

Članom kolektiva sporočamo, da so tečaji, ki so jih obiskovali do leta 1965, zastareli in jih ne bomo upoštevali. Zato so jih člani dolžni obnoviti in ponovno obiskovati tečaje po določenih programih posebej za vsako enoto.

Prav pri organizaciji letošnjih tečajev sanitarne službe in službe RBK je bilo videti, da so imeli člani in članice kolektiva precejšen odpor do teh tečajev. Na sestankih so tudi našli vrsto pripomb, predvsem negativnih. Sedaj pa, ko so se tečaji končali, so ugotovili, da bodo z znanjem, ki so si ga pridobili, lažje pomagali sebi in svoji družini, če pride do te ali one elementarne nesreče.

Sankcije, ki jih predvideva zakon o narodni obrambi zaradi odklonitve udeležbe pri CZ, neudeležbe na vajah CZ, odklonitve obiskovanja tečajev in ostalega usposabljanja, so precej stroge. Denarne kazni glede na težo prekrška so od 500 do 2.000 novih din. Te ukrepe pa bo podjetje prisiljeno izvajati, ker je po zakonu dolžno organizirati CZ v podjetju in usposobiti enote CZ. Ravno tako je lahko podjetje kaznovano z denarno kaznijo do 20.000.— Ndin za neizvajanje zakonskih predpisov ter v primerih kršitve zakona o narodni obrambi.

Glavni direktor podjetja je po zakonu odgovoren za vzpostavitev in delo civilne zaščite podjetja ter izdaja odločbe članom CZ. Samoupravni organ podjetja, to je DSP, pa imenuje in razrešuje štab CZ podjetja. Ravno tako je samoupravni organ dolžan zagotoviti potrebna finančna sredstva za opremo enot civilne zaščite, ureditev zaklonišča, za izobraževanje članov CZ in podobno.

Sedaj pa še nekaj o delu in uspehih CZ v zadnjih dveh letih. V tem času so imele nekatere enote po več vaj, n. pr. gasilska enota, sanitetna služba, tehnično reševalna in druge.

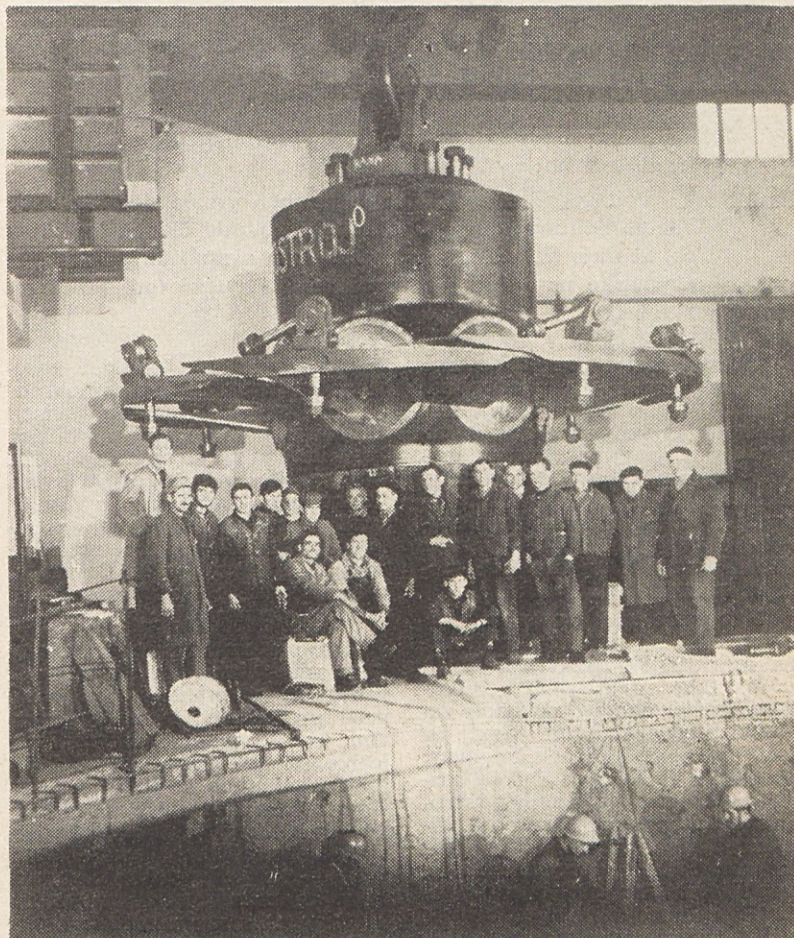
Štab CZ se je večkrat sestal. V lanskem letu je pripravil in organiziral vajo, v kateri so sodelovale vse enote razen enote službe RBK, ki ni sodelovala pri skupni vaji improviziranega zračnega napada na modelno mizarno. Pri tej vaji je sodelovalo približno 240 članov enot CZ. Vaja je dobro uspela. Štab CZ podjetja je pripravil načrt praktičnih vaj za letošnje leto.

Prav tako smo v dveh letih organizirali tečaje za člane CZ glede na posamezne službe in imeli tečaje naslednjih služb: protipožarne, inženirsko tehnične, službe zvez, obveščanja in alarmiranja, sanitetne službe in službe RBK. Te tečaje so obiskovali 304 člani enot CZ.

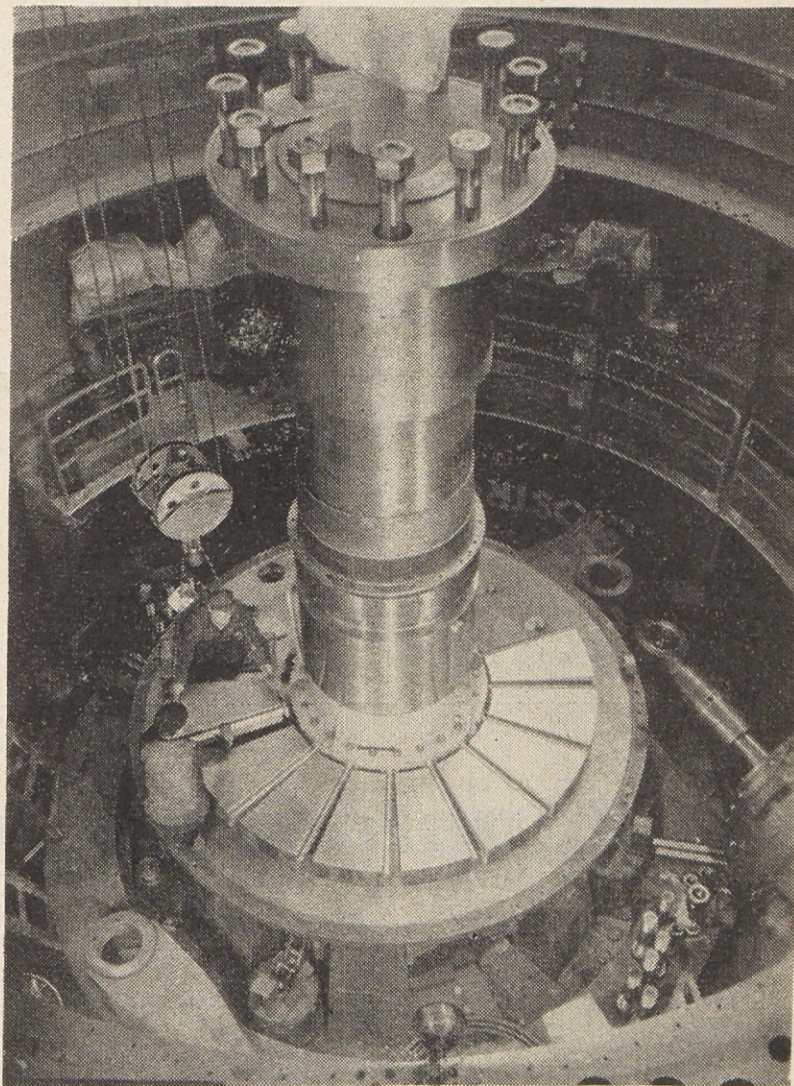
Javna zahvala gre vsem članom enot CZ, ki so redno obiskovali tečaje in se udeleževali vaj CZ, za njihov trud in udeleževanje. Zahvala jim gre predvsem zato, ker se v podjetju pojavlja odpor do organizacije CZ in mišljenje, da so člani CZ »balast« v podjetju in da je nemumno, da sodelujejo v tej organizaciji.

Koncept in naloge vseljidske obrambe v Jugoslaviji prinašajo z novim zakonom bolj živo dejavnost na področju vseljidskega odpora in vseljidske obrambne vzgoje državljanov. Prav tako je v našem podjetju naloga sindikalne organizacije, da seznanja slehernega delavca z nalogami vseljidskega odpora. Prav gotovo bo imelo naše podjetje še dovolj dela na tem področju predvsem s seznanjanjem delavcev in z vzgojo pri obrambi in odporu, če bi prišlo do vojne.

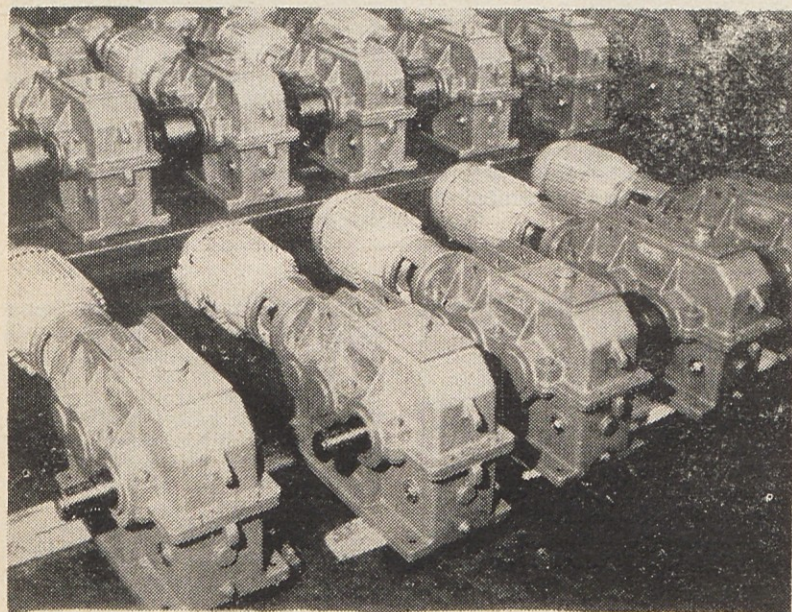
Sonja M.

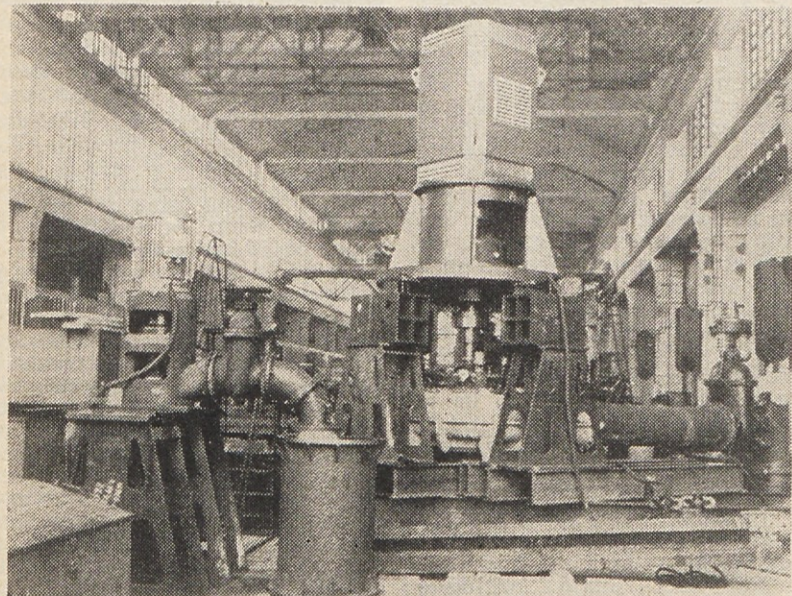
Skupina monterjev pred Kaplanovim gonilnikom v HE SD I

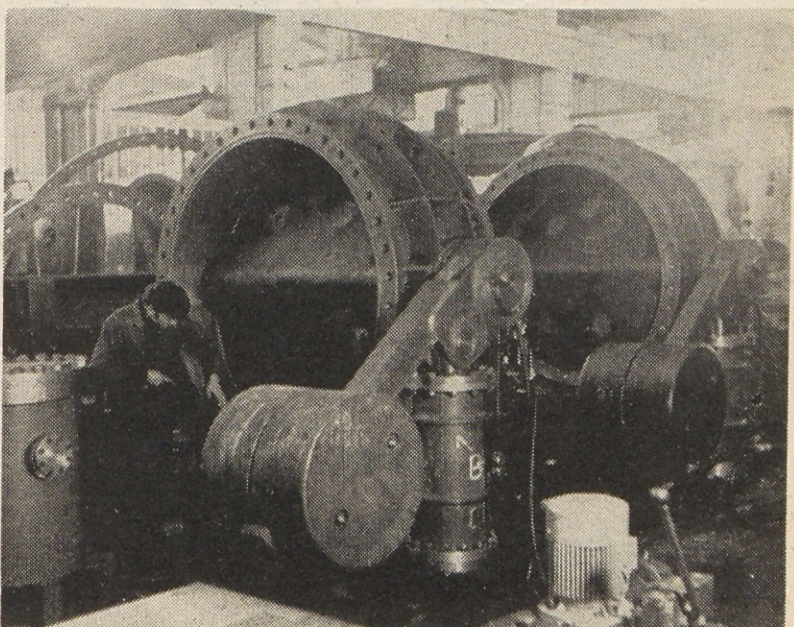
Montaža segmentov nosilnega ležaja v HE SD I

Stožčasti prenosniki (SBF-24) z elektromotorjem za ladjedelnico Uljanik v Pull

Novi prostor za preizkušanje črpalk v montažni dvorani

Vodostanske lopute za HE Donkea v Gvineji

Hej Slovenci, kje je vaša kri?

Odmevi na knjigo prof. Vladimira Dedijera »Stalinov izgnani boj« v Avstriji.

Pod gornjim naslovom je priložil graški dnevnik »Die Kleine Zeitung« dne 11. februarja zanimiv članek iz Celovca, ki daje slutiti, kakšen odnos ima avstrijska javnost do slovenske manjšine na Koroškem in s tem tudi do Jugoslavije.

Praden preidemo k stvari, naj navedemo nekaj obrobni opomb. Predvsem: vprašanje slovenske manjšine ni za povprečnega Avstrijca nikak kamen spetike. Vendar v bolj konservativnem časopisu še vedno lahko beremo, da za tako majhno manjšino, ki šteje »borih 8000 ljudi«, pač ni mogoče zagotavljati popolne narodnostne zaščite.

Mimogrede sem povprašal koroškega Slovence, ki je izobraženec in avstrijski državljani, če jih je res tako malo. »Kaj še, najmanj 40.000 nas je, narodno zavestnih Slovencev, vseh skupaj pa dosti več,« se je glasil odgovor. Ob drugi priložnosti mi je prišel v roke star zemljepis avstro-ogrske monarhije izpred približno 80 let. Za Koroško pravi, da ima 300.000 prebivalcev, od katerih jih tretjina govori slovenski. Tedaj je bilo torej — po avstrijskih uradnih podatkih — še 100.000 Slovencev na Koroškem.

No, od tedaj so pretekla leta in marsikaj se je spremenilo. Poskušamo se sporazumeti tako eni kot drugi, da ne bomo pogrevali starih razprtij. Pa naj preidemo k omenjenemu članku.

Le-ta najprej na vidnem mestu pozitivno ocenjuje navedeno Dedijerovo knjigo kot nekak »bestseller« tako za naše bralce kot za vrsto drugih narodov, v katerih jezike bo v kratkem prevedena. Prerokuje ji, da bo zlasti prav prišla narodom, ki bi jim grozila stalinistična hegemonija. Pisca članka, ki mu sicer ne morem očitati neprijaznega odnosa do naših koroških sonarodnjakov, pa je vendarle zbedel v oči citat iz pesmi »Hej Slovenci, kje so naše meje« v Dedijerovih spominih:

»Za Gorico, tam so naše meje —
za Celovcem, tam je naša kril«

Ta citat je Dedijer najbrž uporabil v ilustracijo k očitku, da

je mrtvi diktator »prodal koroške Slovence za 50 milijonov dolarjev«, kar spet vznemirja pisca članka. V polpretekli dobi bi tak dogodek povsem gotovo priril mnogo olja na tlečo žerjavico nestrpnosti, danes pa so tudi v Avstriji očitne težnje po medsebojnem razumevanju z nami in popuščanju napetosti, kakor je tudi razbrati iz piščevega obravnavanja tega problema.

Tako pisec na primer vzlic svojemu sicer umirjenemu negodovanju do omenjene izjave svari pred prenapetimi v svoji domovini, ki se boje dvojezičnosti na jezikovno mešanem ozemlju, in pravi, da je tak strah prav tako neupravičen kot strah 50 milijonov Italijanov pred 220.000 južnimi Tiroinci. Mimo tega — tako pravi — se je Jugoslavija odrekla vsem ozemeljskim zahtevam Avstrije, zato mora tudi le-ta zagotoviti svojim Slovincem popolno svobodo priznavanja k matični narodnosti, ne da bi se morali bati kakršnih koli posledic. Ne strinja pa se z izjavo predstavnika koroških Slovencev dr. Franca Zwitterja, ki jo je dal pred kratkim v Ljubljani, češ da bi se moralo ozemlje koroških Slovencev tudi gospodarsko povezati z enotnim slovenskim gospodarskim področjem. Navzlic temu pisec opozarja na to, da bi utegnili ponatis Dedijerovih spominov, ki jim priznava znanstveno vrednost, in bo v kratkem izšel v koroškem časopisu, »Slovenski Vestnik«, razpihati novo nestrpnost pri tistih, ki jim že tako ali tako niso po volji dobri stiki med Celovcem in Ljubljano. Članek se končuje s prepričanjem, da bomo podobne nesporazume tem lažje odpravili, čim več bo medsebojnega razumevanja in širokosrčnosti na obeh straneh Karavank.

Ko takole premlevam in tetam, kako je bilo še pred nekaj desetletji, zlasti za časa Hitlerja, in kako je danes, moram priznati, da je tudi v Avstriji zavel nov

duh. K temu je prispevala tudi naša realistična politika do sosedov. Pred kratkim so v štajerski deželni zbornici razpravljali, kako bi pritegnili čim več obiskovalcev iz sosednje Jugoslavije in da bi veljalo v ta namen celo spremeniti sobotni delovni čas v trgovinah. »Ne pozabite,« je dejal eden od vodilnih predstavnikov, »da je od Celja do Trsta prav toliko kilometrov kot do Gradca. Toda v Trstu bodo Slovenci vedno našli trgovine odprte.« Avstrijci tudi sicer ne prikrivajo koristi, ki jim jih prinaša Jugoslavija. Tako so se njihovi potrošniki — tudi v časopisih — pritoževali na vlado, da jim je začasno prepovedala uvažati sveže meso iz naše države zaradi živinske kuge. Mesarji in prekupčevalci, ki imajo dovolj časa in možnosti, da si preskrbijo posebno dovoljenja za Dunaj, pa so lahko meso uvažali. Okrog 14. februarja pa naj bi vsakega avtomobilista, ki bo zapeljal v Avstrijo iz Jugoslavije, obdarovali s šopkom cvetja.

Prav tako se Avstrijci v naših letoviščih zelo dobro počutijo, pa najsi bo ob morju, na Pohorju, v naših vinskih gorah ali po gorenskih hribih in ob jezerih. Nikar jim zameriti, če bodo Ljubljani najbrž zmerom rekli Laibach in Mariboru Marburg, saj bomo gotovo tudi mi še naprej potovali na Dunaj in ne v Wien, in tudi Inomost in Solnograd pri nas nista še popolnoma pozabljena. Mlada uradnica iz Nemčije npr. ni vedela, kje je Laibach, pač pa dobro pozna Ljubljano, vsaj iz pripovedovanja svojih znancev. »Ah, Ljubljana, kako lepo, eksotično ime,« je rekla. In če se zamislim nad stotisoči Jugoslovani, ki so na začasnem delu v Avstriji in Nemčiji — med njimi pa je mnogo Slovencev — se mi nehote vsiljuje prisposoba, da sega tudi še zdaj naša kri daleč, zelo daleč izven meja naše domovine. Toda ta kri ni več tako boleča, ne izteka v trpljenju iz naših žil, kot je nekoč zapel — tedaj pač po pravici — naš partizanski pesnik, marveč prispeva k zblizevanju narodov. Največ te krvi se po treh do petih letih spet vrne v domovino, tako berem v tukajšnjem časopisu, ki ne zamudi dati priznanja strokovnemu znanju naših ljudi. O naših poslovnih

Nazaj v planinski raj!

Foto: T. Erman

ljudeh sem v Avstriji že nekajkrat slišal priznanje: »To so resnični menagerji evropskega tipa, čisto drugačni kot tisti iz vzhodnih držav (če so res vsi taki, ne vem). Vedo, kaj hočejo in z njimi se da govoriti, vzhodnjaki pa si ne upajo ničesar odločiti.« Ne bo odveč, če povem, kako je predstavnik avstrijske tovarne turbin predstavil svojega tehničnega sodelavca — Jugoslavana — krogu avstrijskih strokovnjakov za hidrocentrale: »Morda ne govori našega jezika stoddotno, toda videli boste, da perfektno obvlada tehnični je-

zik!« Torej se je tudi po tej strani možno sporazumevati in tako utirati pot k medsebojnemu zupanju. Vsi si želimo, da bi se vključili v evropski in celo v svetovni gospodarski prostor in da bi naš dinar končno privedli do konvertibilnosti. Seveda pa to ni mogoče dotlej, dokler nas vsa Evropa ne bo poznala kot lastni žep, se pravi, da bo spoznala, kaj znamo in zmoremo in kaj lahko zanesljivo jamčimo.

K temu pa bo nekaj prav zagotovo prispevalo tudi naše znanje in naša kri v tujini.

Vlado Jordan

Miro Stalovsky:

Popotovanje po SZ

Spomenik upornim mornarjem s križarke Potemkin (l. 1905) v Odesi

Naslednje dni smo si ogledali muzej. Narodni muzeji mest imajo navadno na enem mestu zbrane zbirke tako s področja biologije, geologije, etnologije, najdenin in obvezno tudi oddelke o delavskem gibanju in revolucionarnih preteklosti mesta. V kazanskem muzeju so bili predvsem zanimivi predmeti iz časa kmečkih uporov, predvsem iz tistega, ki ga je vodil Jemeljan Pugačov. Poleg umetniške upodobitve teh dogodkov je predvsem zanimiva zastava in del nošnje slavnega kozaka. Seveda je bila noša kmeta izredno borna v primeri s svilo, pretkano z zlatom, kakor so se nosili nekdanji tatarski mogotci »babakaja«. Kljub temu, da je bil Kazan v času revolucije dolgo v rokah belogardistov in da so bili Tataři v precejšnji večini na strani kontrarevolucije, so vseeno imeli močno delavsko gibanje. Tako se je že leta 1905 proslavil Bauman, po katerem nosi ime glavna ulica Kazana in tudi ena postaj moskovske podzemeljske železnice. Poleg mogočnega spomenika Leninu pred gledališčem je drugi velik spomenik, ki prikazuje Lenina kot študenta pred univerzo. Naj omenim še dvorano športov, ki je približno tako velika kot naša hala Tivoli. Zraven tega objekta pa je zidano poslopje cirkusa. Bajje je to eno prvih, ki so ga zgradili v SZ in so zato nanj posebno po-

nosni. Je originalne tehnične konstrukcije, saj ima prosto višico streho.

Ogledal sem si tudi »dače«. S »kačerjem«, to je z rečnim tramvajem, smo se odpeljali po reki Kazanki štiri kilometre izven mesta, kjer se je že razprostirala gola neobdelana ledina in bičevje. Da bi take parcele v bližini mest kultivirali in na njih razširili koristno dejavnost, so brezplačno razdelili vsem proslincem parcele v velikosti 600 m² s tem, da so se novi lastniki obvezali, da bodo to zemljo sami očistili in obdelali. Na teh parcelah si ljudje postavljajo mične hišice, kjer prežive vikend, seveda le v letnem času, medtem ko pozimi dače spe spanje pravičnega. Celotni kompleks teh dač obsega več ha zemlje. Celotno zemljišče je ograjeno in ima plačanega čuvaja. Ta čuvaj pa poleg tega, da skrbi za ograjo, skrbi tudi za vzdrževanje namakalnih naprav in za odpiranje in zapiranje ventilov. Posamezne parcele med seboj sploh niso ograjene, ampak so obeležene samo s posamezno zasajenimi koli in z nasadi malin, črnega in rdečega ribeza. Malinjaki so bili polni sladkih plodov in zato je razumljivo, da se nismo mogli vzdržati, da ne bi spotoma segli po malinah. Gostiteljica nas je zaprosila, naj tega ne delamo, ker ima tudi ona na svoji dači obilo malin.

Le kako bi bili videti naši nasadi, če bi nenadoma izginile vse ograje in vsi hudi psi čuvaji?

Na dači imajo pritiklave jablane, višnje (hruške in češnje tam zaradi mraza ne uspejajo

več), vrtno jagode in grmičaste drevesčke irg (to so črnkasti plodovi velikosti borovnic, samo da jim je okus grenko sladek), ki jih zelo cenijo zaradi bogatih vitaminov in se lahko merijo samo še s šipkom in limonami. Na vrtnih gredah pa goje paradižnik in kumarice.

Poleg centralne gospodarske razstave v Moskvi imajo take gospodarske razstave tudi prestolnice posameznih republik in tako tudi tatarska. V paviljonu je prikazana kmetijska proizvodnja (žito in živinoreja), v drugem tekstilna in krznena industrija. Predvsem slednja bi vzbudila apetite naših žena, saj se je kar težko odločiti, kateri plašč je lepši. Opaziti je bilo izredno razliko v kvaliteti obutve, kakršno nudijo v izložbah trgovin (predvsem površna izdelava), ter čevlji, katerim na razstavi ni kaj oporekati. Seveda so bili izdelani posebno skrbno samo za razstavo. Kljub temu, da republika na svojih 68.000 km² površine preživlja samo 3,4 milijona prebivalcev, ima precej razvito industrijo. Ponosno poudarjajo, da so nekdanji »beli rudarji« iz Bakuja, Tuapseja, Majdankopa in ostalih kavkaških ležišč s prvega mesta v proizvodnji nafte zdrsnili na tretje mesto in da se je na to častno mesto povzdignila Tatarska republika. Poleg te panoge imajo v tej republiki tudi razvito industrijo preciznih aparatov in ročnih ur. V paviljonu industrije sem videl posebni avtomatski stroj, ki naredi 15 delovnih operacij na enem samem polizdelku. Poleg obstoječe industrije pa

Delovanje gasilcev Litostroja

OPERATIVNO DELO:

Gasilsko društvo je v svojem delu opravilo planirane naloge v redu, vendar bo potrebno vložiti še veliko truda, če hočemo doseči tako stopnjo preventive po obratih, ki si jo želimo oziroma ki nam je potrebna. Naj poudarimo, da za neizvajanje preventive po obratih ni vedno kriva gasilska služba. Vsi člani kolektiva so dolžni izpolnjevati pravila in navodila o gasilski preventivi in zaščiti pri delu. Gasilska služba je v letu 1968 v obratih organizirala predavanja za delavce in praktične vaje z ročnimi gasilnimi aparati. Kot je razvidno iz poročila, so bila ta predavanja uspešna, saj je bilo v letu 1968 6 primerov, ko so delavci sami pogasili začetne požare, ki so izbruhnili v posameznih delavnicah. Menimo pa, da bodo taka predavanja tudi v prihodnje potrebna.

V letu 1968 smo imeli v našem podjetju 14 manjših in večjih požarov. Od tega je v 8 primerih posredovala poklicna gasilska četa, v 6 primerih pa so delavci požar zadušili sami. K sreči so bili vsi požari razen enega manjši in niso povzročili večje materialne škode. Vsi požari so povzročili škodo za približno tri milijone Sdin.

V preteklem letu smo organizirali 57 praktičnih gasilskih vaj.

Izvedeno je bilo 37 mokrih vaj, 20 suhih vaj in 13 predavanj s področja gasilske tehnike. Udeležba na vajah je bila precej skromna. Na teh vajah so sodelovali poklicni gasilci, prostovoljni gasilci ter gasilci iz vrst službe zavarovanja. Poleg tega smo imeli tudi več strokovnih predavanj za gasilce. V te vaje je všteta tudi velika gasilska vaja, ki jo je organiziralo gasilsko društvo »STORA«. Menimo, da je razen nekaj tehničnih napak vaja dobro uspela. Vaja je bila koristna tudi zato, ker se tako zblížajo vsa gasilska društva. Gasilsko društvo je sodelovalo tudi pri skupni vaji, ki je bila organizirana v sklopu civilne zaščite podjetja. Ta vaja je sicer uspela, vendar pa je bilo opaziti, da bi bilo potrebno za vse članke protipožarne službe CZ v podjetju organizirati več vaj, tako da bi bile tudi te ekipe primerno izvežbane in kos svojim nalogam. Povezava med gasilskim društvom in službo CZ podjetja je izredno dobra in si takega sodelovanja v bodoče še želimo.

Gasilsko društvo je poslalo enega svojega člana v podčastniški tečaj, 3 člane pa v tečaj za častnike. Na sanitetni tečaj smo poslali tudi šoferje, da bi se izurili za dajanje prve pomoči ponesrečenim. Naša želja je, da bi organizirali v občinskem merilu tudi tečaj za strojnike, saj ima-

mo prav na tem področju najmanj strokovnjakov.

Glede gasilskega orodja in drugega materiala se v letošnjem letu ne moremo pritoževati, saj nam je uprava podjetja izpolnila že davno izraženo željo po nabavi nove gasilske motorke. Malo pred koncem leta smo dobili novo gasilsko motorco »ROSENBAVER«. Gasilsko društvo ima zelo dobre odnose in sodelovanje z ostalimi gasilskimi društvi, poklicno gasilsko brigado in ostalimi občinskimi forumi.

DELO UPRAVNEGA ODBORA DRUŠTVA:

Upravni odbor je bil v preteklem letu nekoliko neaktiven, saj je imel samo 2 seji. Lahko bi malo bolj poskrbel za svoje člane, saj je tudi v preteklem letu bilo dovolj problemov.

ČLANSTVO:

Pri vključevanju novih članov ugotavljamo, tako kot vsako leto, da ni bilo storjenega dovolj, da bi pridobili nove člane v prostovoljno gasilsko društvo. Ugotavljamo, da se člani kolektiva nočejo vključevati v gasilsko službo, ker ta služba od njih samo zahteva vaje in napor, ničesar pa ne nudi. Upravni odbor je ugotovil, da so samo nekateri člani aktivni in to predvsem poklicni gasilci. Administrativno poslovanje društva je v redu. Prav tako imajo vse potrebne kartoteke, točno evidenco o vseh sejah, sestankih in celotnem delu gasilske službe.

STANJE ČLANSTVA dne 1. 1. 1969:

51 članov in članic, od tega

- 13 aktivnih — operativnih,
- 21 rezervnih,
- 3 podporni člani,
- 14 poklicnih gasilcev, ki so tudi vključeni v društvo.

Po strokovnosti so člani takole razdeljeni:

- 3 častniki,
- 11 podčastnikov,
- 30 izprašanih gasilcev,
- 7 neizprašanih gasilcev,
- 10 šoferjev.

Gasilska vaja

imajo izredno razširjeno kemično industrijo, ki jo grade strokovnjaki iz Zahodne Nemčije in Anglije.

Ogledali smo si tudi spominski muzej Lenina v Leninu. Približno 45 km izven mesta Kazana je vasica Kokuškino, na koncu katere stoji na blagi vzpetinici lesena hiša, kjer je bil Lenin prvič konfiniran. Za svojo revolucionarno dejavnost je bil kot mlad marksist izključen iz ekonomske fakultete in pregnan v Kokuškino, kjer je živel osem mesecev in kasneje nadaljeval privatni študij v Leningradu. Ta lesena hišica in mali vrt okrog nje se imenuje Lenino. Oprema sobe je taka, kakršno je imel Lenin takrat, ko je še tu živel. Tu se vrste dela, ki prikazujejo Lenina na sprehodu ob Volgi, v razgovoru z delavci, z ribiči, v Zimskem dvorcu, z mornarji Aurore, v razgovoru s svojimi sodelavci itd.

Gostitelji so nam plačali vnaprejšnjo vožnjo po Volgi s turistično ladjo »Gruzija« v Uljanovsk, rojstno mesto Lenina. Žal pa nam je ta dvodnevni izlet propadel, ker gostitelj ni dobil potrebnega dovoljenja. Tako sem izvedel, da ne bi dobili dovoljenja oblasti za obisk znancev, če le-ti ne bi vnaprejšnjo obljubili, da ne bomo šli nikamor izven mesta Kazana. Takega postopka oblasti sicer niso mogli zagovarjati, kljub temu, da so pripovedovali, da je oblastem uspelo prijeti ameriškega atašeeja v mestu Gorkem (nekdanji Nižnji Novgorod), ki se je tja

pripeljal s taksijem kljub temu, da je Gorkij zaprto mesto.

Dovolj časa sem imel, da sem si ogledal mesto. Zaradi razvoja industrije je pri njih veliko pomankanje delovne sile. To je videti v vitrinah trgovin, v oknih lokalov uslužnostnih obratov, predvsem pa na velikih plakatih na zidovih tovarn. Ob neki priliki me je na tak lepak opozoril prijatelj, mi prečital lepak in zaključil: »No, Miro, izvoli, izberi si delo!«

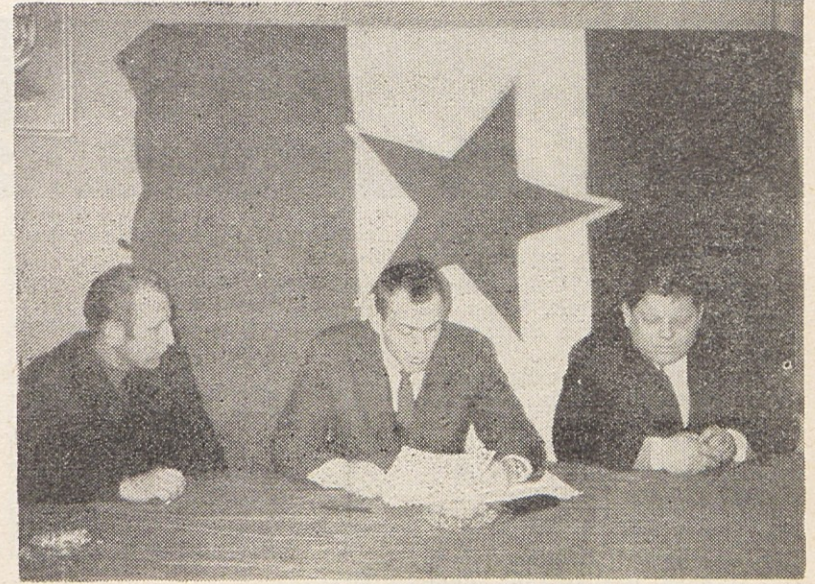
Povprašal sem tudi kako to, da imajo v njihovih listih dovolj prostora za vse vesti iz Zahodne Nemčije, Latinske Amerike, a o Jugoslaviji ničesar. Prijatelj mi je rekel, da oni vedo, kako je pri nas in me spomni na študentske demonstracije v Beogradu. Pojasnil sem mu, da prav demonstracije dokazujejo, da naši študenti niso nezainteresirani, da pa na drugi strani lahko izrazijo svoje mnenje, kar pri njih ne bi bilo mogoče. Omenil sem tudi enake dogodke na Poljskem, o katerih, kot je bilo opaziti na njegovem obrazu, ni nič vedel.

Pred odhodom smo bili povabljeni k prijateljem na večerjo. Čeprav sem že bil na raznih svatbah, proslavah in banketih, kaj takega, kar so nam priredili v daljnem Kazanu, še nisem doživel. Uvodoma so nazdravili z »Župskim rubinom«, nato s svojo vodko »specialna stoličnaja«, sledilo je izredno močno bolgarsko vino »bikova kri«, nato polpeneče vino in ruski šampanjec. Kljub izdatni podpori z izbranimi jedili smo se ga v tej prijetni

družbi vseeno nalezli. Poleg mesnih izdelkov, salam raznih vrst in sira smo jedli pečene jesetre in velike ocvrte kose ribe, za katero so nam povedali, da živi samo v Volgi. Postregli so nam tudi s solato iz kumaric in paradižnikom, ki je bil polit s kislom smetano. Ko je gostiteljica opazila, da si žena jemlje samo paradižnike, je odšla v kuhinjo in za ženo pripravila paradižnikovo solato s kislom smetano in njej posebej servirala. Taka pozornost nas je vse izredno ganila. Zvedeli smo, da so porabili za to večerjo 200 rubljev, kar predstavlja dve mesečni plači kvalificiranega delavca.

Po dveh prijetnih tednih je prišel dan, ko smo se napotili na železniško postajo, odkoder nas je »TATARSTAN« popeljal proti Moskvi.

Drugi dan ob 10,20 smo izstopili iz vlaka in se z metrojem popeljali na Kurskajo postajo, odkoder smo se z lokalnim vlakom odpeljali v Butovo, kjer je moskovski kamping. Tam nas je čakal avto, tak, kakor smo ga pustili dva tedna preje. Na kljukah so bile zataknjene rožice. Gotovo so jih tja zatakneli otroci tistih družin, ki so se pripeljale z beograjsko in niško registracijo. Vreme se je skisalo in tudi deževalo je, tako da smo prišli v Orel, kjer je bila cesta zalita pri podvozu. Zgrešili smo pravo cesto za Orel in jo mahnilo proti Simferopolu. Izgubljeni čas sem hotel nadoknaditi in zato sem dodajal plin, da bi še za dne prispejal v Orel. Ko sem v neki vasi

Delovno predsedstvo

Na občnem zboru društva so bili izvoljeni v novi odbor:

1. Anton Dodig
2. Miško Gomboč
3. Ciril Venika
4. Edo dr. Tepina

5. Franc Klobasa
6. Ivan Cafuta
7. Bogo Klopčar
8. Vlado Mlinar
9. Slavko Kokot
10. Janez Starašinič
11. Stane Žagar

POŠKODBE V MARCU

V podjetju je bilo v marcu 43 poškodb, od tega 3 na poti v službo in iz službe. V MO je bilo 9 poškodb, v PK 3, v FI 24, v VET 3 in v sektorjih 4 poškodbe.

Zaradi teh poškodb smo izgubili 531 delovnih dni, 154 v MO, 20 v PK, 287 v FI, 41 v VET in 29 v sektorjih.

Glavo sta si poškodovala 2 delavca, oči 11, telo 3, prste rok 14, ostali del roke 2 in noge 11 delavcev.

Največ poškodb je bilo v sredo 9, ponedeljek, četrtek in petek 8, torek 7, sobota 3.

V mesecu marcu je bilo 5 poškodb manj kot v istem mesecu lani.

Služba varstva pri delu

Kako lahko je razširjati slab glas

Delovna mesta, kjer naši delavci delajo, niso vedno opremljena z varnimi napravami, pa tudi delavci ne opravljajo dela varno in zato pride do večje ali manjše poškodbe.

Vzroki takih poškodb — vsaj nekaterih, pridejo na sodišče, bodisi da nas toži poškodovanec ali pa Zavod za socialno zavarovanje. Na teh obravnava so prisotne tudi priče, ki zagovarjajo ali branijo sebe in ne poškodovanca.

Človek težko verjame izpovedbam teh prič pred uradno osebo.

Priče se tudi ne zavedajo, da z raznimi govoricami ponižujejo podjetje in same sebe. Govorijo o neprimernem zasluzku, analitični oceni delovnih mest, nekontrolni in celo o nepoznavanju predpisov iz varstva pri delu in to celo delavci, ki so končali IKS, varilne in druge tečaje.

Med njimi so tudi taki, ki jim ni še nihče ničesar povedal o varnosti pri delu, čeprav so v podjetju že 15 let.

Ni je poklicne šole (razen življenjske šole), ki bi dala človeku vse tisto znanje, ki ga potrebuje. Zato upoštevajmo vsa navodila, saj so v prid le tistemu, ki so mu namenjena.

Delovno mesto oziroma delavce ne smemo izpostavljamostim poškodb, saj te pravice naša zakonodaja ne dovoljuje nikomur.

Vprašajmo se, kako more delo opravljati delavec, ki je vedel, da je delo nevarno zaradi tega, ker niso bili izpolnjeni varni delovni pogoji, in zakaj ni dela odklonil, čeprav ima za to vso pravico.

S kakšno moralno pravico delavec, ki ni upošteval navodil službe varstva pri delu in je zato utrpel poškodbo, zahteva denarno odškodnino od podjetja? Vse to lahko zahteva zato, ker v podjetju ne upoštevajo sklepov o varnosti pri delu in ker delavcev, ki te sklepe kršijo, ne postavijo pred vrata. Videti je, da podjetje oziroma mi vsi skupaj raje plačujemo dodatni prispevek za povečano število bolniškega staleža in druge datjave, samo da nam ni treba kaznovati krivcev.

Vprašajmo se, kdaj je CDS podrobneje razpravljalo o glasovanju zaradi izplačila, ki ga moramo plačati poškodovancu, in sklepali o delni krivdi posameznika?

Dolžnost službe varstva pri delu je, da poučuje delavce o varnem delu, vendar je nemogoče obdelati vsako operacijo pri individualni proizvodnji. Neposredno odgovorni za varstvo delavca pa se le redko posvetujejo z delavci službe varstva pri delu, čeprav se zavedamo, da so oni prvi poklicani, da delavcu nudijo varno delo.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Zanima vas...

PRISLI

FI — IZ JLA SO SE VRNILI:
Strugarji: Janez Curk, Anton Kosi, Miran Potočnik, Milan Požeg, Stane Lovrenčič, Slavko Zupanič.

Ključavničarji: Srečko Pirc, Anton Trebše, Martin Metelko, Florjan Remic, Franc Gluk, Anton Frumen, Josip Cerovec, Marjan Potočnik, Roman Kopljan, Janez Marolt.

Električarja: Brane Sajk in Aleksander Kabaj.

Ostali poklici: ostrilec Fadil Zec, rezkalec Branko Čulk, monter Janez Prijatelj, montaž. nadzorniki Ivan Gontarev, transportni delavec Niko Nimac, monter Alojz Sečkar.

Potreba po zasedbi delovnega mesta: strugar Viktor Besal.

PK — IZ JLA SO SE VRNILI:

Ključavničarji: Franc Jesenko, Stjepan Vinček, Avgust Rebernik.

Drugi poklici: zarisovalec Drago Vukovac, navezovalac Anton Pugelj, obločni varilec Andrej Zalokar.

Potreba po zasedbi delovnega mesta: konstr. ključ. Slavko Javornik.

Obločni varilci: Franc Kolenko, Andrej Brzin, Martin Fajdetič, Franc Poklukar, Mumo Zahirovič, Djoko Širanjič, Anton Hočevar, Jozo Jakič, Muhamed Murtič.

VET — IZ JLA SO SE VRNILI:

Ključavničarji: Danijel Golob, Franc Kržišnik, Jože Krašnja, Martin Benko.

Drugi poklici: transport. del. Zvone Glušič, obr. tehnik Karel Skok.

Potreba po zasedbi delovnega mesta: strojni ključ. Anton Suva, transp. del. Aleš Smolič.

METALURŠKI OBRATI:

IZ JLA STA SE VRNILA:

Modelni mizar Miloš Podlogar in livar Stanislav Zlobko.

Potreba po zasedbi delovnega mesta: livar Stjepan Potroško, priprav. peska Ciril Papež, livar Trajko Markovič.

SK — IZ JLA STA SE VRNILA:

Funkc. kontrol. Marko Purnat in Stanislav Rojten.

Potreba po zasedbi delovnega mesta: daktil. Darinka Slanc.

PTO: trans. del. Anton Gregorič.

FRS — Potreba po zasedbi delovnega mesta: referent Marija Floj, ref. izter. službe Darinka Pirnar.

PPB — IZ JLA SE JE VRNIL: konstruktor Peter Wernig.

Splošni sektor — Potreba po zasedbi delovnega mesta: kurirka Lucija Markovič.

KS — štipendista: pripravnik inž. Boris Smirnov, pripravnica Terezija Jerovšek.

ODSLI:

PK

Ključavničarji: Vlado Berginc, Ivan Vurušič, Jože Jeršin, Dimitrij Hariš, Marjan Gorišek, Ivan Burjek, Anton Sklepič.

Strugarji: Jože Turšič, Zarko Božeglav, Marko Jamnik.

Monterja: Dimitrij Novak in Ernest Škrinar.

Snažilec Jože Volčini, vrtalec Franc Turšič, rezkalec Branimir Lepen, pehalec Nikola Pongrac, električar Danijel Fedran, rezkalec Andrej Adamič, brusilec Ivica Čebula.

VET

Strojni ključavničarji: Stefan Šorli, Milan Pikel, Franc Goričar, Karel Ferčak, Peter Petrovič, Jože Berginc.

Kurjača: Peter Radulovič in Josip Ivič.

PK

Obločni varilci: Franc Poklukar, Stane Pintar.

Transportna delavca: Rudolf Praznik, Branko Medja.

Strojni ključavničar Boris Križan.

MO/s: prip. peska Tode Tasef.

MO/j: strugar Jože Ogrinc.

MO/m: model. mizar Božidar Novak, kontrolor Janez Avbar.

SK: laborant gl. Pavla Brilej, adm. Tončka Avguštin, kontrol.

tek. Simo Vulič Dermota in Alojz Redek.

TPD: str. tehnik Ivan Čeplak, adm. Marija Oblak.

PTO: eviden. Pavla Pograjc, lanser Danijel Zlatoper.

PPB

Projektanti: Stane Kajser, Drago Suša, Franc inž. Rozman.

Vodja prev. odd. Narcis Dembski, sam. konstr. Peter Antunovič.

MB: skladiščnik Jakob Podreberšek.

DR: kuharica Stanislava Koman.

Sp. s.: strojnik tisk. Janez Gašperšič.

ICL: hišnik Franc Prijatelj.

Vrtalca: Maks Ivanuša, Jurij Ambrožič; obl. varilec Ratko Džever; avtog. rezalec: Josip Dečman; ročni brusil.: Mihajlo Rudak; ostrilec: Anton Jamnik; pom. delavec: Ramadam Vejselovski.

MO —

Metalurg: Andrej Starc.

MO/j — livar Lovro Juvan, Milorad Cvijanovič, Karel Umek; priprav. peska: Franc Nose.

MO/s — livar: Martin Letnar.

PK —

Obl. varilec: Jože Željko, Martin Fajdetič.

Konstr. ključ.: Avgust Mahkovec, Miha Vidmar, Peter Blas. Kovač: Jurij Balkovec.

VET —

Ključavničarji: Marjan Banko, Franjo Jerak, Jože Kropušek.

Avtomehanik: Matjaž Dimnik.

Spl. s. —

Vratar: Mladen Šabič.

EAS — verificirer: Zlata Bedene.

DR — snažilka: Marija Mesner.

ICL —

Pred. učiteljja: Edvin Clemente, Peter Hariš.

FRS —

Sam. knjigov.: Vida Bevk.

PPB —

Konstrukterja: Franc Marolt, Dušan Merhar.

SK —

Skupinovodja: Jože Žilavec, funkc. kontrolorja: Marko Purnat, Jože Šular.

PTO —

Skladiščnik: Alojz Škrjanc.

PRIHODI

V PODJETJE V MARCU 1969

FI —

Potreba po zasedbi delovnega mesta:

HE DJERDAP: delavci Bogoslav Mladenović, Tihomir Aldžič, Borivoj Djordjevič, Gojko Petrovič, Peter Jovanović.

Rezkalci: Ljubiša Živadinović, Ivan Srša, Dragoljub Lazarevič.

Drugi poklici: snažilec Anton Sinkovec; strugar Ivan Grahek; brusilec Ivan Kovač.

Iz JLA so se vrnili: strugar Alojz Srebrnič, električar Konrad Marovt, ključavničar Milan Novak.

MO/s —

Potreba po zasedbi delovnega mesta: livar Miloš Lesica.

MO/m —

Vrnili iz JLA 9 mod. mizar Vinko Mrak.

PK —

Potreba po zasedbi delovnega mesta — ključavničarji: Jože Žeks, Franjo Plevnjak, Marjan Antunovič.

Obl. varilca: Peter Jurič, Alojz Hrastar.

Iz JLA se je vrnil: obl. varilec Franc Zore.

VET —

Iz JLA so se vrnili:

Obr. električar Franc Slovša, električar Šimnovec Peter, ključavničar Alojz Vintar.

Potreba po zasedbi delovnega mesta: pom. kurjač Gabrijel Herman.

DR —

Potreba po zasedbi delovnega mesta: pom. kuh. delavka Marija Premec.

KS —

Potreba po zasedbi delovnega mesta: računovodja Slavko Žnidaršič.

Iz JLA se je vrnil: pripravnik TPD Janez Nose.

Potrebe po zasedbi delovnih mest:

PTO — tr. delavci: Viktor Hribar, Vinko Pečjak, Jože Prah.

SK — operater Rok Freyer.

PPB — projektant: Stefan Spoljarič, teh. risar Marija Godnjavec.

ODSLI V MESECU MARCU 1969

FI —

V JLA — strugarji: Ivan Govekar, Janko Teršelič, Zvonimir Mlakar, Franjo Jambrošič, Tomislav Pavlič, Video Grižon.

Ključavničarji: Anton Zagožen, Ivan Lepoglavec, Mirko Gavez, Alojz Žehelj, Stanislav Pugelj, Franjo Vidič, Ciril Krištof, Ignac Zorc.

Orodjar: Andrej Prah; električar: Rafael Gracar.

Strugarji: Branko Čulk, Franc Kužnik.

Monterji: Zlatko Drabik, Alojz Trontelj, Peter Kramarič.

Srce pa gor mi sili . . .

Sredi marca so se zbrali litostrojski planinci na rednem letnem občnem zboru v želji, da kritično pregledajo prehojene steze in si začrtajo nove za enainvajseto leto obstoja svojega društva.

Skoraj polna dvorana ICL priča o velikem zanimanju, ki ga uživa planinska dejavnost med sicer družbeno dokaj šibko razgibanim litostrojskim kolektivom. Delovni predsednik ing. Töne Levstek je večje vodil zasedanje in z veliko rutino privedel dnevni red od točke do točke do konca.

Iz poročil posameznih odbornikov smo razbrali, da je kljub navideznemu zastoju društvo v preteklem poslovnem letu uspešno gospodarilo in v polni meri upravičilo svoj obstoj.

Predsednik STANE VOGELNIK je poročal o pohvalnem naraščanju članstva, posrečenih in manj posrečenih izletih med letom, živahnih odborovih akcijah ter bodočemu programu društva.

Blagajničarka MARICA ŠPAREMBLEK je z nemajhnim zadovoljstvom ugotovila, da je bilo leto zaključeno s pozitivnim rezultatom ter gre tako svetlejšim perspektivam naproti — vsaj v finančnem pogledu.

O pisanih potih ter vzponih po domačih in tujih gorah je poročal načelnik alpinističnega oddelka ANDREJ KOVACIČ, ki je posebej pohvalil še vedno neuničljivo aktivnega Lojza Steblaja.

Načelnik smučarske sekcije LUDVIK ŠARF je sicer z obžalovanjem ugotovil, da kovinarskega prvenstva in troboja med MM, STT in Litostrojem ni bilo, vendar so smučarji v vsej sezoni uspešno nastopali na vseh pomembnejših sindikalnih tekmovanjih. Posebno pohvalo pa za služi močan vaditeljski kader, ki je organiziral začetniški in nadaljevalni tečaj na Soriški planini.

Iz poročila vodje markacijskega oddelka CASTISLAVA JERINA je bilo razvidno, da ti nikakor niso stali križem rok, ampak so s svojimi rdeče-belimi krogi popestrili nešteto skal in dreves ter oživili in očistili mnogo zaraslih steza, vse z namenom, da planinca usmerijo po zanesljivi poti na cilj.

Propagandist TONE ERMAN je svoje poročilo poslal kar iz Planice ter tako ni moglo biti brez očitnega vpliva meditacij, ki v takem svetu spremljajo planinca.

Predstavnik Planinske zveze Slovenije prof. TINE OREL, glavni urednik Planinskega vestnika, je v svojem izredno toplem nagovoru ocenil delo društva, opozoril na nove oblike dela in izrazil posebno zadovoljstvo nad tako pestrim programom, kot ga ima prav naše planinsko društvo, poudarjajoč pri tem, da za svoje prizadevanje in posebne pogoje dela zasluži vse priznanje.

Ob koncu so člani alpinistične sekcije pokazali nekaj zelo uspešnih barvnih diapozitivov, s katerimi so obudili spomin na prehojena pota ter navdušili zanje tudi prisotne.

Novi odbor, ki mu ponovno predseduje STANE VOGELNIK, sestavljajo v glavnem dosedanja člani.

Naj ob tej priložnosti navedemo še glavne točke bodočega programa društva v pogledu izletov: v maju izlet na Koroško, v juniju na Češko, v juliju v neznanu, v avgustu na Triglav, vmes pa še več zanimivih izletov, o katerih bodo interesi sproti obveščeni z vabilom na oglasnih deskah in v društveni omari pri glavnem vhodu.

V hribih se dela dan, v hribih žari . . .

Foto: T. Erman

Iz poročila propagandista PD Litostroj na občnem zboru dne 19. marca 1969

Jaka Čop, čigar druga knjiga prečudovitih planinskih fotografij bo v kratkem izšla, je takole povedal o svojih potih v planine: »V gore sem zmeraj hodil kakor k človeku, ki skriva za nvanjim videzom stotero lepote; od razpoloženja, svetlobe, letnega časa, čustvovanja in zbranosti je odvisno, kaj ti bo pokazal in razkril.«

Da, gore so kot človek: zdaj čemerne, v črno žalost zakopane, zdaj igrivo prešerne, sonca in razposajenega smeha polne, pa spet kot pozabljene in izgubljene nekje v megli časa in prostora, dokler iznenada ne zasijejo v vsem žaru in sijaju — kot na dlani — pred nami, vsepovsod okrog nas, v nas . . .

In kaj boš ob vsem tem ti, ubogi propagandist? Spravi svoje prospekte, prihrani besede,

utišaj prešerno pesem in vrisk — povabi prijatelje v gore molče, le s kretajo in očmi! Ne obljubljal nič, saj ničesar dati ne moreš, če ni sprejemnik — srce vključeno na sprejem!

V tem grešimo; govorimo, pišemo, vabimo in razlagamo o nepravem trenutku. Zato je naš uspeh majhen, mnogo manjši od vloženega truda, zato se čudimo, da kljub glasnim klicem ostajamo na uhojeni stezi sami.

Govoraj je kot človek; ne poskušaj ga razumeti, da ti iz prijatelja ne postane neznanec — žal ti bo za njim. Gora je kot človek — pridi ji blizu, pridi s srcem in ostala bosta prijatelja še dolgo.

Spomin je mamilo, klicar in vodnik na pot moči, zdravja in lepote . . .

ETO

ZAHVALA

Ob svojem odhodu v pokoj se najtopleje zahvaljujem vsem livarjem in ostalim sodelavcem livarne jeklene litine, sindikalni podružnici in vodstvu livarne jeklene litine za prijetno slovo in lepa darila. Obenem jim želim še mnogo delovnih uspehov.

Lovro Juvan

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža in očeta Matije Vaupotiča se najtopleje zahvaljujem za izraženo sožalje, pomoč pri organiziranju pogreba in podarjeno cvetje. Delovnemu kolektivu TZ Litostroj in sodelavcem za denarno pomoč, mladinski godbi, stanovalcem 13. bloka, prav posebej pa še družini Babšek, tov. Rihardu Novaku, Ivu Šnajderju, Ivanu Maserku ter vsem znancem in prijateljem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, pa prav tako lepa hvala.

Žena Franciška s sinom Mirkom in hčerko Danico

Lepota je neizčrpen vir radosti za tistega, ki jo zna ceniti.

Hugo

Človek, ki se trudi, da bi prišel do svojega ideala, je podoben popotniku, ki se zvečer vzpne na griček. Ko pride na vrh, ni nič bliže zvezdam, le bolje jih vidi.

Wilson

Človek je samo vsota svojih dejanj.

Hegel

Najboljša leta pridejo šele takrat, kadar minejo dobra.

R. Clair

Mnogim mladim soprogom bi bolj kot žena bila potrebna pestunja.

J. Lister

ČLOVEK IN DELO

Kadrovanje - načela v praksi

Sprejem

Pred časom smo pod enakim naslovom objavili članek z geslom — preveč nas je. To pot pa je naš namen, da čim temeljiteje odgovorimo na vprašanje: Zakaj sprejemamo nove sodelavce, če nas je preveč, in na kakšna delovna mesta naj jih sprejemamo?

Omenili smo že, da je oziroma da bi moralo biti število in struktura zaposlenih rezultat količine in vrste proizvodov za neko časovno obdobje. Pri tem pa se vse preveč radi poigravamo s številkami, pogosto samo s končno številko (ca. 3000 zaposlenih). Zanima naj nas tudi, kaj za temi številkami tiči, kakšna je dejanska struktura zaposlenih, s katero dovolj kvalitetno in hitro izvršimo tako raznolike delovne naloge. Nadalje pozabljamo, da vsak mesec odide iz podjetja poprečno 43 delavcev, ki jih je nemogoče zares vsestransko nadomestiti z notranjimi rezervami, verižnimi premiki ali celo s tistimi »odvečnimi«, ki tako imenovano »naplavino«, ki jo ima vsako podjetje. Nadalje lahko ugotovimo, da nove sodelavce sprejemamo iz dveh glavnih vzrokov. Prvič zaradi odhodov iz podjetja in drugič zaradi izboljšanja izobrazbene oziroma strokovne sestave kadra. Iz tega nedvomno sledi, da se lahko zavestno odločimo za določeno kadrovske politiko, ki pa v nobenem primeru ne sme biti le posledica trenutnih težav oziroma potreb. Pri tem pa je važno, da tako politiko dinamično prilagajamo položaju, nikakor pa ne smemo dovoliti, da pri načelih glede spre-

jema vztrajamo na zastarelih in preživetih načelih, čeprav so se v preteklem obdobju izkazala za pravilna. V obdobju, ko smo se dodobra pričeli zavedati neizpodbitnega dejstva, da nas je za tak obseg proizvodnje le preveč, je bilo morda pametno, da smo sprejeli taka načela, ki so dovajala sprejem le za neposredne proizvajalce, medtem ko smo za ves ostali kader vrata tovarne tako rekoč »hermetično« zaprli. Tako smo od reforme dalje bistveno zmanjšali število delavcev. V zadnjem času pa bi lahko tako načelo videli kot neuporabno in če bi še naprej vztrajali pri tem (nekateri še sedaj mislijo tako), bi nastale tako velike vrzeli v posameznih strokovnih službah, da bi resno ogrozile normalno delovanje celotnega podjetja.

Takrat smo bili organizacijsko slabše razviti in marsikdaj si nismo bili na jasnem, ali je neko delovno mesto potrebno ali ne. Malokateri pa je vedel, katera kategorija delavcev je tista, ki je najbolj potrebna. Nekateri skrajneži so jasno in glasno dejali, da »delajo« predvsem proizvodni delavci in da so potemtakem le-ti potrebni, zmernejši pa so le priznali, da so potrebni tudi strokovnjaki. Dosedaj še nismo našli definicije, ki bi točno opredeljevala, kdo je strokovnjak v proizvodnji in kdo ni. Zdi se nam, da se bi v tem primeru prerekli za oslovo senco, zato je pametneje, da sami sebi priznamo, da drug brez drugega kot celota ne bi mogli uspešno delovati. Potrebni so nam strugarji, livarji, tehniki, inženirji, taki in drugačni referenti, knjigovodje, administratorke itd. Seveda so tu važna razmerja med temi delovnimi mesti. Nadalje je važna njihova strokovnost (vseh) in če bomo tako mislili, potem se nam res ni težko odločiti za pametno kadrovanje.

Kljub zgoraj navedenemu pa stanje v podjetju še vedno ni tako urejeno, da bi sprejemali vse kategorije delavcev, ki jih potrebujemo. Ta trditev je navidez nesmiselna, vendar moramo poudariti, da bi šlo pri tem predvsem za sprejem kvalitetnejših delavcev, ki bi v sedanjih pogojih nadomestili slabše, že zaposlene delavce. Do te stopnje izbora še nismo prišli, čeprav bo v bodočnosti potrebno storiti ustrezne korake tudi v tej smeri. Iz vsega tega sledi, da smo v zadnjem času sprejemali le določeno kategorijo delavcev.

Po številu in ustrezni strokovni usposobljenosti smo sprejeli največ absolventov IŠ Litostroj. S tem smo v veliki meri nadomestili odhode delavcev od obdelovalnih strojev in drugih kvalificiranih ročnih izvrševalcev. Te delavce sprejemamo skoraj brez zadržkov, saj jih poznamo po strokovni in človeški plati. S sprejemom in razporeditvijo »IKS-ovcev« pa ne moremo nadomestiti v celoti odhodov kvalificiranih proizvodnih delavcev. Zato smo vedno pripravljene sprejeti dobre strugarje, varilce, ključavničarje itd. Pri sprejemu teh izbiramo predvsem med delavci, ki so odslužili vojaški rok, z bivališčem v Ljubljani ali bližnji okolici, pri čemer preverimo tudi dosedanje zaposlitve. Za te delavce so kasneje odločilni predvsem rezultati, doseženi v preizkusni dobi, kar je najbolj pomembno za dokončni sprejem.

Podjetje je zelo zainteresirano za sprejem delavcev, ki imajo visoko, višjo in srednjo izobrazbo, predvsem tehnične ali ekonomske smeri. Ta kader delimo kvalitetno v dve glavni skupini: 1. mlajše delavce s končano šolo brez posebne strokovne prakse oziroma usmerjenosti in 2. že oblikovane strokovnjake s specializirano strokovno prakso.

Prvo skupino imenujemo stažiste oziroma pripravnike. Za stažiste napravimo posamične plane stažiranja, katerega namen je, da delavca čimbolje pripravimo za predvideno delovno mesto. Po opravljenem stažiranju, ki traja različno dolgo, mora stažist predložiti poročilo o stažiranju, katerega pred komisijo tudi zagovarja. Na podlagi tega komisija ugotovi, v koliki meri je bilo stažiranje uspešno. Po vsem tem šele lahko odločimo, kakšno delo bi stažist lahko uspešno opravljal, pri čemer seveda upoštevamo možnosti in želje stažista. Glede sprejema pripravnikov ima podjetje obvezo, da jih sprejme, pri čemer se delovni organizaciji prepušča število sprejetih, ki pa mora biti določeno s samoupravnim aktom. Sprejem pripravnikov ima za podjetje to ugodnost, da so datjave na osebni dohodek zmanjšane. S tem pa nikakor ni mišljeno, naj pripravnik postanejo cenena delovna sila, ki naj v tem času opravlja naloge, vezane na eno delovno mesto. Gre za namenski izkoristek časa, v katerem naj bi pripravniku zagotovili solidno strokovno rast ter čimgloblji vpogled v dogajanje v podjetju.

Za sprejem vodstvenih in vodilnih delavcev veljajo strožji kriteriji, saj za opravljanje tako odgovornih delovnih nalog ni dovolj formalno predpisana šolska izobrazba in strokovna praksa. Tu je potrebno zares skrbno proučiti strokovno rast kandidata. Za vodilno delovno mesto zahtevamo od kandidata izčrpen program dela. Šele po skrbno zbranim gradivom se komisije odločijo za sprejem takih delavcev.

Ostale kategorije delavcev sprejemamo le izjemoma in to šele takrat, ko ugotovimo, da med že zaposlenimi ni mogoče najti ustreznega nadomestila za izpraznjeno delovno mesto.

Nič kaj prijetno pa ni, da že dalj časa ugotavljamo, da na naše razpise in razglase, ki so — mimogrede povedano — dokaj dragi, ni pravega odziva. Zgodi se, da se na celo vrsto razpisanih delovnih mest prijavi eden ali dva kandidata, tako da skoraj ne moremo izbirati. Kje so vzroki za nezainteresiranost za zaposlitev v našem podjetju? Veliko jih je! Eden od njih so tudi osebni dohodki.

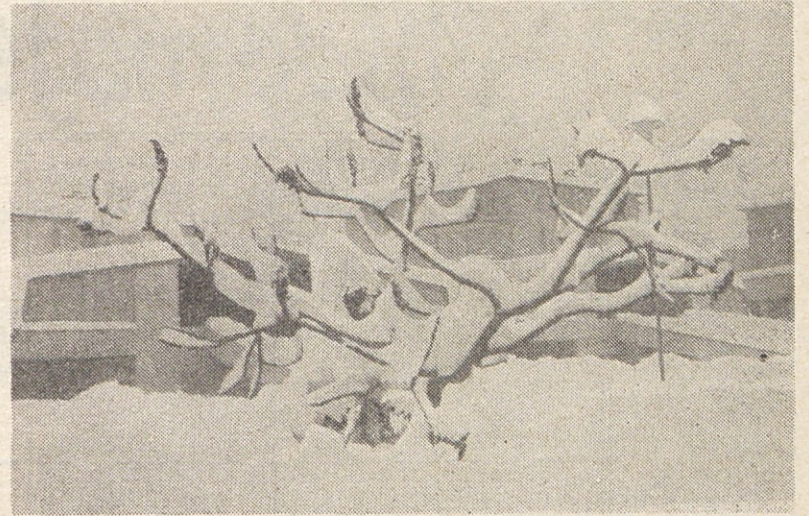
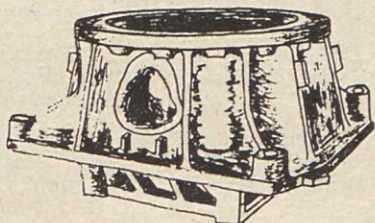
A. Stržinar

Prejeli smo

Pred dnevi smo dobili na uredništvo pismo naslednje vsebine:

»Že pred časom je naše podjetje zaposlilo več članov podjetja Djuro Djaković, čeprav so nam vsi v lanskem letu obljubljali, da ne bodo jemali v službo novih delavcev. Ti ljudje imajo baje dohodke nad 200.000 Sdin mesečno, nekateri naši delavci pa imajo le 40.000 Sdin. Zakaj tako?«

Podpis: Delija Delić

Za slovo od zimskega cvetja

Delovno okolje in zdravstveno varstvo

V prejšnjem članku smo govorili o parah. V tem članku pa bomo govorili o plinih, med katerimi so najvažnejši ogljikov monoksid (CO), ogljikov dioksid (CO₂), žveplov dioksid (SO₂), plini, ki se razvijajo pri elektrovarjenju itd.

Oglejmo si najprej ogljikov monoksid, zaradi katerega je v sodobnem življenju marsikdo prekmalu zaključil svoje življenje. To je plin brez vonja in brez barve, ki ga ni mogoče zaznati z našimi čutili. Razvija se pri nepopolnem zgorevanju organskih snovi: oglje, premog, bencin, nafta itd. Če pri gorenju neke gorljive snovi ni dovolj kisika, snov ne zgoreva do konca. To pomeni, da končni produkt ni ogljikov dioksid (CO₂) ampak ogljikov monoksid (CO). Na telo deluje kot dušljivec. Ogljikov monoksid ne izpodriva kisika iz zraka, ampak se veže na krvno barvilo v rdečih krvnih celicah in to 300-krat močneje kot kisik. Zato se kisik ne more vezati na to krvno barvilo in tako se človek lahko zaduši. Značilno za vezavo CO na krvno barvilo je to, da je kri v dovodnicah ali venah rdeča, prav tako kot v odvodnicah ali arterijah. Ogljikov monoksid da krvi prav tako rdečo barvo kot kisik. Največja dovoljena količina ogljikovega monoksida je 50 kubičnih centimetrov (ali pol decilitra) v 1 kubičnem metru ali z drugo besedo največ 0,005 odstotka. Večje količine že delujejo škodljivo. V mnogih primerih je težko določiti koncentracije, pri katerih se pojavijo znaki zastrupitve. Pri nizkih koncentracijah se pojavita glavobol in vrtoglavica, nato težko dihanje in močnejše utripanje srca. Pri večjih koncentracijah se pojavi še bruhanje, bolečine v trebuhu, šumenje v ušesih in utrujenost. Včasih se pojavijo še duševne spremembe: razdražljivost in napadi besnosti.

V visokih koncentracijah ali hitro naraščajočih koncentracijah (avtomobilski motor v pogonu v zaprti garaži) pa zelo hitro nastopi nezavest ali smrt, še preden človek občuti slabost, težje dihanje ali katero od ostalih težav.

Zato je nujno potrebno, da vedno kadarkoli sumimo, da se razvija ogljikov monoksid, poskrbimo za temeljito in močno prezračevanje. Še bolje je, da sploh preprečimo razvijanje ogljikovega monoksida. Zdi se mi prav, da o tem povem malo več, čeprav marsikaj spada v navadno življenjsko okolje in ne v delovno okolje.

Marsikdaj vidimo, kako ljudje brez premisleka zapirajo odvodne cevi pri pečeh, da bi peč ne grela premočno. To je povsem napačno: odvoda ni in tako se nad gorečim premogom kopiči ogljikov dioksid, ki začne uhajati iz peči in povečuje koncentracijo v zraku. Zaradi gorenja se manjša količina kisika, zato pa prične počasi naraščati ogljikov monoksid.

Marsikakšen smrten primer zaradi ogljikovega monoksida pri gradbenih delavcih gre na račun nevednosti pri sušenju novozgrajenih prostorov. Delavci skušajo pospešiti kemični proces pretvorbe apna v apnenec na ta način, da s pečmi na ogelje povečujejo količino ogljikovega dioksida v zraku. Pri tem se tvori tudi ogljikov monoksid, čigar povečana koncentracija pripelje do smrti.

Pred petnajstimi leti sta se dva mladoporočca odpravila v novo hišo, ki še ni bila povsem dokončana in presušena. V spalnico sta postavila peč, ki ni imela nobenega odvoda. Naslednjega dne so sosedje opazili, da ni nikogar iz hiše in da gori v spalnici luč. Ker se ne na trkanje ni nihče oglašil, so poklicali milico, ki je našla oba nepremična. Na kliniki so ugotovili, da je žena mrtva, za moža pa so se dolgo časa borili, da so ga ohranili pri življenju. Kruta kazen za malomarnost!

Večkrat opazimo, da ljudje v stanovanjih s plinsko kurjavo ne pazijo na to, ali pipica pušča ali ne. Prav tako puščajo otroke v takem prostoru brez nadzorstva. Tudi v takih primerih je bilo že precej smrtnih žrtev med odraslimi in otroki.

Še bolj obsodbe vredno je početje novopečenih pa tudi starih šoferjev, ko poženejo avtomobilski motor v zaprtem prostoru. Mnogo šoferjev je tak postopek plačalo z življenjem.

Oglejmo si še na kratko prvo pomoč pri zastrupitvi z ogljikovim monoksidom.

Zastrupljenca je treba takoj prenesti na svež zrak in če je nezavesten, izvajati umetno dihanje. Še bolj pomaga, če dodajamo čisti kisik pod normalnim pritiskom. Bolje pa je, če dovajamo kisik pod zvišanim pritiskom. Vendar to lahko naredimo le s posebno aparaturo.

O zaščiti pred kronično zastrupitvijo z ogljikovim monoksidom in o ostalih plinih se bomo pomislili v naslednji številki.

Beneficirana delovna doba

Z namenom, da bi bili delavci, ki so še, ali ki so bili zaposleni v metalurških obratih, seznanjeni s postopkom za pripravo predloga za dopolnitev zakona o delovnih mestih, na katerih se zavarovalna doba šteje s povečanjem, želimo prizadeti seznaniti, da se je podjetje povežalo z Društvom livarjev Slovenije in bo vsa akcija v zvezi s pripravami predloga potekala v sodelovanju z omenjenim društvom.

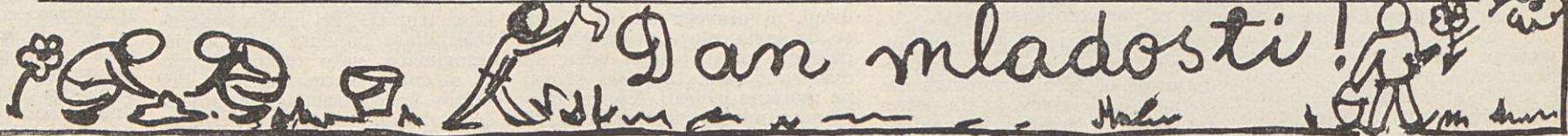
Pri Društvu livarjev Slovenije je že imenovana posebna komisija za beneficirani delovni staž, ki je na svoji prvi seji pregledala predloge in že pripravila koncept delovnih mest, ki naj bi jih zakon še upošteval. Koncept tega predloga je bil dostavljen članom komisije, da ga ponovno pregledajo, dopolnijo ali popravijo, nakar bo društvo pritegnilo k sodelovanju tudi pravno službo, ki bo zahtevku dala potrebno obliko.

Vedeti moramo, da je predlogov veliko in bi bilo možno marsikatero delovno mesto priključiti k zahtevku, vendar se moramo zavedati, da mora biti predlog utemeljen in z vseh strani opravičen, ker bo sicer zakonodajalec zadevo štel za neresno in bo zahtevek zavrnil, ne da bi zahteval dodatnih podatkov in pojasnil. To pa bi imelo lahko za posledico, da ne bi bila upoštevana niti tista delovna mesta, ki bi bila po zahtevah zakona upravičena do take posebnosti, kot je podaljšanje zavarovalne dobe.

O nadaljnjem poteku akcije vas bomo redno obveščali preko časopisa Litostroj. K. M.

Prvomajjska nagradna križanka

RISANA (hrv.)	MESTO OB ZILI	GLAS-BILO	OBRATNA ŽIVIL-STROKE	VAS PRI LJUBJANI	PREDLOG	ŽENSKI GLAS	STARO GLASBLVD	JEZERO NA FINSKEH	CEPILNO ORODJE	ILOVICA	BREZ-PRAVNO LJUDSIVO	IGRALKA GARD-NER	LUDOLF-OVO ŠTEVILO	CELULO-IDNO LEPILO	OČESNA MREŽNICA
POLJSKI SKLADAT. POLOHJA					TANJSI KOL BLAZINAS OBRUC					PREBIVAL-EC GRAPE UMETNI NADOM.					
JUGOSLO-VANSKI BOKSAR				DEL SOL-ARNE FATARSKI POGLAVAR					TRAVN-CVETLICE ZATOČIŠČA						
DETE				KVALIFI-CIRAN DEL TRAVE	BEDARIJA RUSKI SAHIST								LATINSKI VEZNIK BREZ-BOŽNIK		
JUŽNO AMER. ŽIVAL			NESTRO-KOVNIAK OS. IZ RUS. PRAVLJICE			DRŽAVA V ZDA KRAJ PRI SPLITU						OČKA ŠVEDSKI DRAMATIK			
OSEBNI ZAIHEK		VRSTA KAVE MUSLIM. M. IME					IZBRANA DRUŽBA O. 12 DREŠE RNOVE P.				KRAJ V DALMACIJI IZDELOV. ALEC SIT				
MOGOČ-NEŽ				MORA-LA				BIKOBOR VZKLIK ZAVEZNIK		ZID ZELENJAK NASAD					
ITAL. MOGOM. KLUB	OLJE (ANGL) GRŠKA POKRAJINO			Z VODO OBDANA ZEMLJA	BOLG-PISATELJ BIVSI. PRM POKLIC				VIRI KONJSKI DIR					IGRA S KARTAMI	MADŽ. ŽENSKO IME
NAJDAJŠA TEKAŠKA PROGA					HB. VIN. PODJETJE GRD				CIRKUSKI UMETNIKI TIHOVO ROJ. IME						
ITALIJA (OKRAJŠ)	PROPAD. KONEC M. IME					RITENSKI MESTO V LIBANONU					KEMIČNI ELEHENT VAS PRI ZIREH				
LIJAK		BELEŽKA Ž. IME				UKAZ KMETNA BUJNTEH VZHODU					RDDO DOLENIC DRVAR. ORODJE			GRŠKA CRKA RTAVE BARVE	
MUSLIM. H. IME			BAGDADSKI VELIKAS TISKARSKO DELO			MORSKA RIBA SLABOTEN						BARVNA KOVINA STARA HATI (17)			
LIŠP, OKRAS				RAZRED-ČEN KOTOR				PREB-DIRENEJEJ MESTO V DALMACIJI							
	UKANA MOTORNA VOZILA				POLIRNO SREDSTVO STANJE VOZRAČJU					KAZEN ZA GREH IT. POPE-VKARICA				DREBIV. ARABSKE DRŽAVE	NOVA-ČENJE
	SKOPSKI MOGONETAŠ KOKOŠ					PLOHA DOZELENJA					POLARNA PTICA TANKE VRVICE				
DEL HOJE				SOSEJNI ČRKI TOVARNA V B. KRAJINI		VRSTA PLESA NEHŠKO Ž. IME								VRANJI GLAS SRAMO-VANJE	
ZNANA ITAL. TRGOVINA			DOLOČENE BARVE TIP. MOTO-NEGA OLJA			VODJAVAR NOSTI VTEL JAPON. DENAR						ŠVEDSKI AVTO DOBA			
KOROŠKI PLES			OBČASNO TRGOVANJE SOSED. CRKI				GLASBENI ZNAKI MAKAR-SKA					ROJSTNI KRAJ S. GREGORČICA TETOVO			
OTOK V DIERDAPU					AMER. VESOLJSKA LADJA							GLEDA-LIŠČE			
GOSTA TKANINA					ISTI, PODOBNI							RIVAL			

ENACBA
 (a - b) + (c - d) + e + (f - g) + h + (i - j) + (k - l) + (m - n) + o + (p - r) + (s - t) + (u - v) + z + (A - B) + (C - D) = X

a) hudič, zlodej; b) hiter tek; c) ime pevke Sepetove; d) vrsta žita; e) oranje; f) rečica, ki teče skozi Idrijo; g) poživiljajoča pijača; h) pritrilnica; i) posteljno perilo; j) tekoča jed; k) dvospsev; l) latinski veznik; m) nizozemsko mesto; n) kemični znak za srebro; o) veznik; p) piščalka za klicanje sov; r) cestni zavo; s) vrsta cvetov, nepravilno grozd; t) plod vinske trte; u) napaka, okvara; v) učinek, uspeh; z) površinska mero; A) potna kapljica, znoj; B) turški velikaš; C) davek za prevoz blaga preko državne meje; D) umetniški priimek prve slovenske filmske igralke.
 X) izbrana misel.

IZBRANE MISLI
 Ljudje bi bili res strašni zločinci, če bi potrebovali vse zakone, ki so jih ustvarili.
 Nietzsche
 Otrok govori tisto, kar govori doma oče in mati.
 Talmud

V prijateljstvu ne more nihče imeti namestnika.
 Schiller

Vsak izmed nas je dovolj močan, da prenaša tegobe drugega.
 Hugo

Človeka pustijo v cerkev, ker veruje, izženejo ga pa takrat, ko nekaj že zna.
 M. Twain

Ni hudo odreči se sreče, huje je, če sreče sploh ne poznaš.
 Crepon

Za žensko je najbolj pametno, da se poroči z vojakom, saj zna kuhati, pospravljati posteljo, šivati, predvsem pa je navajen poslušati.
 A. Barker

Vzrok političnih poledic so večkrat visoke pete.
 V. Kowa

Težave žensk, ki jim najbolj učeni psihiatri niso kos, odpravi povprečni frizer.
 Colon

Najstarejše in najbolj razvite civilizacije so tiste, ki so prišle v medsebojnem spoštovanju odnosa med žensko in moškim najdalje.
 P. Buck

Užaljeni so vedno tisti, ki nimajo prav.
 Voltaire

Zoper vsako bolečino je zdravilo: čas in sprehod.
 Dumas

Skrbi za to, da boš tak, kakor te opisujejo lizuni.
 Horac

Ko je Bog ustvaril svet, je dejal: »Kako je to lepo.« Kaj neki bi rekel sedaj?
 G. Shaw

Ponavadi zamerimo drugemu prav tisto, kar drugi zamerijo nam.
 Dumas

Zavist je najboljši dokaz, koliko ljudi je nesrečnih.
 Kant

Tirani se ne boje niti pesnikov, ne pisateljev, niti filozofov, boje se samo satirikov.
 F. Dürrenmatt

Don Juan je moški, ki ženskam iz oči bere svoje lastne želje.
 A. Hepburn

Namen domačih nalog je v tem, da učitelji vidijo, kako starši njihovih učencev malo znajo.
 G. Tomala

PO TELEFONU
 — Halo... Če mi takoj ne popravite težavnostnega dodatka, se bom obesil!
 — Oprostite, tu je ambulanta.

CAS JE ZLATO
 — Hej, tovariš! S tvojo elektrokaro si vse prej ko ekspeditiven!
 — Kaj boš govoril! Odkar vozem po krožni poti, grem kot raketa »zemlja-zrak«!

RESITEV UGANK IZ PREJSNJE ŠTEVILKE ČASOPISA
 KRIŽANKA: 1. sopara, 7. stora, 12. Alemani, 14. oker, 15. piton, 16. redar, 18. RI, 19. iver, 20. Pilat, 21. kij, 22. cir, 23. bedak, 24. soba, 25. aj, 26. Basin, 27. lopa, 28. Aretej, 30. Rade, 31. Akim, 32. Kozara, 34. ptič, 35. komar, 36. ZO, 39. Ribar, 40. kap, 41. RUR, 42. Marin, 43. Vili, 44. as, 45. pomol, 46. Pisek, 47. soda, 48. Arabija, 50. Atila, 51. Arakan.
 PALINDROMNI REBUS: A za O — brano nazaj — OAZA.
 PALINDROMNI REBUS: sede CREM — brano nazaj — mercedes.
 REBUS: na pol i tank a — na politanka.

Rešitve nagradne križanke pošljite na uredništvo časopisa do 10. 5. 1969. Prve tri izžrebance čakajo lepe nagrade.

POIZVEDBA
 — Kaj je kolegij v naši tovarni?
 — Kolegij je posvetovalni organ glavnega direktorja.
 — Aha, posvetovalni, to je dobro! Moj domači kolegij je namreč ukazovalni in prvo, kar bo: ne bom več copata!

Casopis »Litostroj« izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5800 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Glavni urednik dr. Branko Vrčon — Odgovorni urednik Pavel Perko — Tehnični urednik Estera Lampič — Tel. uredništva 313-511 (h. c.), telefon glavnega urednika 580, odgovornega 415 — Cena posameznih številki v prodaji 50 Sdin — Poštnina plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska tiskarna ČZP »Primorski tisk« v Kopru.